Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ... 21-hээ гарана | № 244 (14355) | 1976 оной октябрийн 16, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

...НХЭР А. П. КИРИЛЕНКЭДЭ ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАБА

...эй ЦК-гай Политбю... гэшүүн, КПСС-эй ЦК-... секретарь нүхэр А. П. ... Ленинэй орден ... Ажалай Геройн ... ба Балта» гэжэ ... алтан медаль ок... 14-дэ Кремль соо ... гдаба.

... парти болон ... гүрэнэй үмэнэ ехэ ... байhанайнь түлөө, түрэhөөр 70 наhатай болоhонтойнь дашарамдуулан, нүхэр А. П. Кириленкэдэ үндэр дээдын энэ хайра шагнал олгогдоhон байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный шагнал барюулаа.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Громыко, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Г. В. Романов, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, К. Ф. Катушев, М. В. Зимянин, К. У. Черненко гэгшэд шагнал барюулалгын үедэ зал соо байгаа.

Шагнал барюулха үедөө нүхэр Н. В. Подгорный үгэ хэлэбэ.

...В. ПОДГОРНЫН хэлэhэн үгэ

...дэтэ Андрей Павло...

...тэ нүхэдүүд!

...нис партиин, Совет ... үмэнэ ехэ габьяатай ...нгаа түлөө, түрэ... 70 наhатай болоhон... дашарамдуулан, тэрэ... шагнагдаhан Ленинэй «Хадуур ба Балта» ...ёрдохи алтан медаль ... бидэ Андрей Пав... Кириленкэдэ барюул... лабди.

...дэтэ Андрей Павлович! ... ленинскэ партиин ... СССР-эй Верховно ... Президиумэй ба ... правительствын амар... дотор ажал ябуулга... ...hэн үндэр сэгнэл... ...р баясхалангые бидэ ...даа, шинии нүхэд болон ... хубаалдажа байна... ...жэ хэлэхэлээ, бүгэдэ... ...ал бодолые элирхэйл... ...эд hananaб.

...р ёhо мэдэхэ болоhон ...hаяа тэрээнтэй та... ...йгөөр холбоhон партиин шамайе табиhан лэ бүхы тушаалнуудта шэн габьяатайгаар хүдэлhэнэйнгөө түлөө энэ үндэр сэгнэлтэдэ хүртөөш. Ажалша арадай хүбүүн, партиин үнэн солдат байhан ши эдэнэртээ хододоо хамта ябажа, бэрхэшээл түбэгүүдые гаталааш, илалтануудай баяр баясхалан хубаалдааш.

Манай партиин хүтэлбэрилхы дээдэ органой — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн хорёод жэл соо ябанаш. Манай ехэ хани нүхэр, хүтэлбэрилэгшэ, ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй толгойлдог манай партийна хүтэлбэриин бүридэлдэ ороходоо, манай орон доторхи коммунис байгуулалтын асари ехэ түсэбүүдые зохёон дүүргэлгэдэ, партиин дотоодын болон гадаадын политикые бодото байдалда бэелүүлгэдэ шууд сэхээр, эдэбхитэйгээр хабаадалсанаш.

КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбринүүдые бэелүүлхын тула манай ленинскэ партиин, совет арадай урма зоригтойгоор ажаллажа байhан асари ехэ шэнэ зорилгонуудай бидэнэй урда табигдажа байhан мүнөөнэй гайхамшагта үе сагта шинии, хүндэтэ Андрей Павлович, хүсэн түгэлдэр, эршэ зоригтой ябахые харахада, илангаяа аятай байна.

Ленинэй орден, «Хадуур ба Балта» гэжэ алтан медаль мүнөөдэр барюулхадаа, шамда, Андрей Павлович, элүүр энхэ, зохёохы хүсэ шадалтай ябахые, саашадаа ехэ амжалта түйлахые бүхы зүрхэ сэдьхэлhээ хүсэнэбди. Партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилэгшын бали дүй дүршэлэйшни коммунизм байгуулгын манай агууехэ хэрэгтэ саашадаашье hайнаар алба хэхэ байhандаш этигэн найданабди.

Нүхэр А. П. Кириленко харюугай үгэ хэлэбэ.

...П. КИРИЛЕНКЫН хэлэhэн үгэ

...дэтэ Леонид Ильич! ...дэтэ Николай Викто...

...тэ ханинар!

...ни ажабайдалда баяр... ...лэ хэрэгэй болоhоор ...тэй саг үнгэрбэ ...минии зүрхэ сэдь... ...ээты ехээр хүдэлгөө. ...өөшье — шан барюул... ...дэр —эндэ, өөпэдын... ...инаран болон хүдэл... ...талаар соратнигуу ... дунда байхадаа. ...hанал мэдэрэлые ...хүдэлгэнгүй элир... ...мэдүүлхын аргагүй

... ленинскэ партиин ... СССР-эй Верховно ... Президиумэй ба ...тельствын намда эль... ...хани халуун, үнэн ... амаршалгын бэшэ... ...мүн намайе Ленинэй орденоор, «Хадуур ба Балта» гэжэ хоёрдохи алтан медаляар шагнаха тухай Верховно Соведэй Президиумэй Указые өөрынгөө оин баярай үдэр ехэ баяртайгаар угтаhан байнаб.

Зүрхэ сэдьхэлдэм хүндэтэй амаршалгын бэшэг болон Верховно Соведэй Президиумэй Указ дотор манай партиин, гүрэнэй үмэнэ харуулhан минии аша габьяада тон үндэр сэгнэлтэ үгтөө.

Манай ленинскэ партида, инаг Эхэ орондоо аша габьяагаа мэдэрүүлхэhээ ехэ зол жаргал гэжэ коммунист бүхэндэ, совет хүн бүхэндэ тэрэшэлэн намда байхагүй.

Би хизаарлашагүй баяртайб. Минии аша габьяае үндэрөөр сэгнэhээрнь омогорхоноб. Энэ аша габьяае манай ленинскэ Коммунис партида хандуулнаб. Энэ партиин зэргэдэ би 46 жэлэй турша соо байнаб. тэрэ хадаа намайе Эхэ орондоо үнэн сэхээр алба хэдэг байхаар, өөрынгөө арадай — баатар-арадай аша туhада үнэн сэхээр ажалладаг байхаар намайе хүмүүжүүлээ юм.

Минии хэhэн ажалые агууехээр сэгнэhэн энэ баяр ёhололой үдэр би манай партиин ЦК-да, ЦК-гай Политбюродо, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, правительствада, бидэ бүгэдэндэ хүндэтэй КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневтэ өөртэнь үнэн зүрхэнэй гүнзэгы баяр баясхалан хүргэнэб.

Өөрынгөө зүрхэнэй hүүлшын сохисо хүрэтэр партидаа, тэрэнэй ЦК-да ба арад зондоо саашадаашье үнэн сэхэ байхаб гэжэ ЦК-е, Леонид Ильичые өөрысьнь, Политбюрогой талаар тэрэнэй бүхы соратнигуудые энэ гайхамшагта үдэр би найдуулнаб. Манай агууехэ Эсэгэ ороной алдар солын түлөө би саашадаашье шэн габьяатайгаар ажаллахаб.

Хүндэтэ Леонид Ильич, түрэhэн үдэрөө тэмдэглэжэ байhан хүнэй эрхээр би хизаарлашагүй баяртайб, намда мартагдашагүй, баяртай энэ үдэр ши, Леонид Ильич, бидэнтэй — өөрынгөө хани нүхэдтэй сүг хамта байнаш. тэдэ хани нүхэдшни шинии сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро хоёрдохи арбан жэлээ аша үрэтэйгөөр хүдэлжэ байна гэжэ би нэн түрүүлэн хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

Энэ үе соо манай орон дотор, мүн дэлхэй дээрэ агууехэ хубилалтанууд болоо. Манай партиин ба ороной ажабайдалда болон ажал ябуулгада ленинскэ гол ёhонууд hэргээн байгуулагдаа, бэхижүүлэгдээ.

Энэ үе соо хэндэшье орходоо үлүүгээр ши Эхэ оронойнгоо болон тэрэнэй арадуудай агуу нэрэ хүндые бүри дээшэнь үргөөш, шахардуу шанга байдалые hуларуулха, газар дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал батадхан тогтоохо тээшэнь дэлхэйн хүгжэлтые сэсэн мэргэнээр хубилгааш. Энээнэйнгээ түлөө ши, Леонид Ильич, манай дэлхэйн хэдэн миллион хүнүүдэй тон гүнзэгы инаг дуранда хүртэхэ ёhоороол хүртөөш.

Хүндэтэ Леонид Ильич, шинии эсэшэ сусашагүй ажал ябуулгада мүнөө бүхы дэлхэйн анхарал хандуулагданхай гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ, манай Эхэ орондо, бүхы хүн түрэлтэндэ ши тон ехэ юумэ хээш, хэжэ байнаш гэжэ дэлхэйн бүхы хүн зон hайн мэдэдэг гээшэ.

Леонид Ильичэй хэлэhэн үгэнүүд дотор этигэл найдабари, дэлхэйн ерээдүйн амжалтануудта бата найдабари бурьялан байдаг, энээнии үнэн зүб байhаншнь бүри шэнэ шэнэ үүсхэлнүүдээр, бодото ажал хэрэгүүдээр батадхагдана гэжэ манай орон дотор, мүн хилын саанахи ханинарнай хэлсэдэг, бэшэдэг байха юм.

Манай парти ба арад шинии hайн hайхан ажалые хуулита ехэ омогорхолтойгоор, тон үндэрөөр сэгнэнэ, шинии бүхы үүсхэлнүүдые, үзэл сурталые ехэ найдабаритайгаар дэмжэнэ.

Парти ба арад шамайе, Леонид Ильич, инаглан дурладаг юм. Шинии энэрхы ба үнэн сэдьхэлэй түлөө, шинии сэсэн мэргэн ухаанай ба ленинизмдэ хизаарлашагүй үнэн сэхэ байhанай түлөө дурладаг юм.

Манай үе сагай имагтал агууехэ хүндэ, манай партиин ба Эсэгэ ороноймнай бүхы арадуудай вождьдо хабаатай партийна ба гүрэнэй ажал ябуулагшын тиимэ үнэтэй сэнтэй шэнжэ шанар өөртөө хүмүүжүүлхэ, бэелүүлхэ арга боломжо шинии бүхы ажабайдалайн зам, шинии сэсэн ухаан ба оюун бэлиг олгоо.

Леонид Ильич, шинии иимэ байhандашни бидэ бүгэдөөрэн баяртайбди, манай хүндэтэ хани нүхэр, бата элүүр энхэ ябахыешни, ажалша хүнүүдэй омог баяртай, зол жаргалтай ябахын түлөө үшөө олон олон жэлнүүдтэ иимэл байхыешни бидэ шамда бүгэдөөрэн хүсэнэбди.

Хүндэтэ Николай Викторович! Манай Эхэ ороной үндэр шангуудые намда барюулхадаа, нам тухай, минии ажабайдалай зам тухай хани халуун, үнэн зүрхэнэй үгэнүүдые хэлэhэнэйшнии түлөө би гүнзэгы омог баяртай байнаб. Энээнэйш түлөө шамда ехэ баясхалан хүргэнэб.

Минии гаталhан ажабайдалай зам — манай Эхэ ороной хэдэн миллион коммунистнуудай болон ажалшадай гаталhан зам мүн. Ажабайдалай 70 жэлэн зам гээшэ бага бэшэ, зүгөөр тиимэшье ехэ бэшэ юм. Манай орон дотор иимэ наhанай имагтал дунда зэргын наhан гэжэ тоологдодогынь hайн гээшэ.

Намайе эгээл иимээр ургууhан, хүмүүжүүлhэн Ленинскэ комсомолтон, манай агууехэ ленинскэ партитаи ушар ёhо мэдэхэ минии бүхы ажабайдал холбоотой юм.

1920 онуудhаа эхилэн, ремесленнэ училищи дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр заводууд болон шахта дээрэ слесариин ажал ойлгожо абаа бэлэйб. 30 аадтахи онуудта дээдэ hургуулида ороходо бэлэдхэлэй курс гараад, студентын ажабайдал, hүүлээрнь авиационно заводто инженер-конструкторай, заводской райкомой, хожомынь партиин обкомойшье партийна хүдэлмэрилэгшын ажабайдал туршажа гараа hэм.

40-ёод онуудта, Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай түрүүшын үедэ, армиин Сэрэгэй Соведэй гэшүүн байхадаа, дайнай хүшэр хүндэ, хатуу шэрүүн байдалые үзэhэн байгааб. hүүлээрнь Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай удаадахи жэлнүүдтэ авиационно промышленностиин заводууд дээрэ Оборонын Гүрэнэй Комитедэй түлөөлэгшэ байха зуураа, дайсаниие илаха хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулаа бэлэйб.

Шиидхэхы доботолгын болон дайсаниие бута сохиhон жэлнүүдтэ би hөөргөө партийна хүдэлмэридэ бусаа hэм — хэнэйшье мэдэhээр, ЦК-да харюусалгатай хүдэлмэридэ — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүнээр, секретаряар намайе hунгатарнь би Украинада ба Уралда партиин областной комитедүүдэй секретаряар хүдэлhэн байнаб.

Ушар ёhо мэдэхэ бүхы наhан соогоо би агууехэ Ленинэй hургаалда үнэн сэхэ байгааб.

20-ёод онуудhаа эхилжэ би комсомолой зэргэдэ, удаань партида хүмүүжүүлэгдэhэн байнаб.

Манай партида минии ороhонhоо хойшо үнгэрhэн 46 жэлэй 38 жэлдэнь, дайнай жэлнүүдые оруулалсан, партийна хүдэлмэридэ байнаб. Хаанашье ябахадаа, ямаршье тушаал даахадаа, эдэ бүхы жэлнүүдтэ өөрынгөө хүсэ шадал, дүй дүршэл ба эрдэм мэдэрэлээ өөрынгөө арадта, өөрынгөө партида алба хэхэ хэрэгтэ үнэн сэхээр зорюулhан байнаб.

Манай орон дотор коммунис общество байгуулха — hайн hайхан хэрэгтэ ами наhанайнгаа эсэс хүрэтэр үнэн сэхэ байхаб гэжэ би үшөө дахин найдуулнаб.

Манай бүхы партитай, Леонид Ильич түрүүтэй тэрэнэй ЦК-тай хамта бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэхэб.

Үндэр этигэл найдабари үзүүлhэнэйтнай түлөө ленинскэ Центральна Комитедтэ, шинии, хүндэтэ Леонид Ильич, хүтэлбэрилдэг Политбюродо үнэн зүрхэнэй баяр хүргэнэб. Иимэ үндэр этигэл найдабариие харюулхын тулада би бүхы ами наhаяа үгэхэ байнаб.

***

Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд Эхэ оронойнгоо үндэр дээдын шагналаар нүхэр А. П. Кириленкые халуунаар, үнэн зүрхэнhөө амаршалаад, Коммунис партиин, совет арадай аша туhада элүүр энхэ ябахыень, аша үрэ ехэтэй ажал ябуулгадаа шэнэ ехэ амжалтануудые түйлахыень хүсэбэ. (ТАСС).

„СОЮЗ-23" ГЭЖЭ ОНГОСО ЗАМБУУЛИНАЙ ЗАМДА

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Онгосын командир подполковник ЗУДОВ Вячеслав Дмитриевич, бортинженер подполковник-инженер РОЖДЕСТВЕНСКИЙ Валерий Ильич гэгшэдhээ бүридэhэн экипажтай «Союз 23» гэжэ замбуулинай онгосо 1976 оной октябриин 14-дэ Москвагай сагаар 20 час 40 минутада ниидхүүлэгдээ.

«Союз-23» онгосо «Союз 21» гэжэ транспортна онгосын ба «Салют-5» станциин хамтадаа ниидэхэ үеэр 1976 оной июлиин 7-до «Салют-5» гэжэ замбуулинай научна станцитай хэгдэжэ эхилээн научно-техническэ шэнжэлгэнүүд ба туршалтануудые үргэлжэлүүлхэ уг зорилготой.

«Союз-23» гэжэ онгосын оньhон түхеэрэлгэнүүд hаадгүй хүдэлнэ, экипажай бэень hайн ябана.

Космонавтнууд нүхэд В. Д. Зудов, В. И. Рождественский ниидэлгынгээ программа дүүргэжэ захалаа.

Подполковник ЗУДОВ Вячеслав Дмитриевич

«Союз-23» гэжэ замбуулинай онгосын командир Вячеслав Дмитриевич Зудов 1942 ондо Горьковско областиин Бор гэжэ хотодо түрэhэн.

Летчигүүдые бэлдэдэг Балашовско сэрэгэй авиационно училищи 1963 ондо дүүргээд, удаа тээнь сэрэгэй-транспортна авиацида алба хэhэн байна. 1200 шахуу часай туршада ниидээ. Тэрэшэлэн парашютна спортоор нэгэдэхи разрядтай.

В. Д. Зудов — 1963 онhоо Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн.

Вячеслав Дмитриевич Космонавтнуудай отрядта 1965 ондо оруулагдаhан юм. Замбуулинда ниидэхэ бэлэдхэлэй хүсэд дүүрэн курса гаранхан. Тиихэтээ хамта эрхим зэргын түсхай мэргэжэлтэй, техникэ hайн мэдэхэ, замбуулинда ниидэлгэдэ тон дүтэрхы оршон байдалда таарууниидхэбэри түргэнөөр гаргажа шадаха байhанаа харуулаа. Замбуулин соогуур жолоодогдон дабшаха онгосонуудай ба станцинуудай ниидэлгэнүүдые залан хүтэлхэ хүдэлмэридэ нэгэнтэ бэшэ хабаадаhан байха.

Подполковник-инженер РОЖДЕСТВЕНСКИЙ Валерий Ильич

«Союз-23» гэжэ замбуулинай онгосын бортинженер Валерий Ильич Рождественский 1939 ондо Ленинградта түрэhэн.

Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ далайн-сэрэгэй инженернүүдэй дээдэ училищи 1961 ондо дүүргээд, удаа тээнь Далайн-Сэрэгэй Флодой частьнуудта алба хэhэн юм. Улаан тугта Балтиин флодой аварийно-абаралгын албанай водолазуудай-гүнзэгыдэ тамарагшадай бүлэгые командалба.

В. Н. Рождественский — 1961 онhоо Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн.

Валерий Ильич Космонавтнуудай отрядта 1965 ондо оруулагдаа hэн. Замбуулинда ниидэлгын бэлэдхэл гаража байхадаа, эрдэм дүгэс инженер, замбуулинай техникын орео асуудалнуудые hайн мэдэдэг хүн байhанаа харуулаа. Замбуулин соогуур жолоодогдон дабшаха онгосонууд ба станцинуудай ниидэлгые залан хүтэлхэ хүдэлмэридэ нэгэнтэ бэшэ хабаадаhан байна.

Тусхай бэлэдхэл гаража байха үедөө элдэб янзын самолёдуудаар ниидэhэн байха. ВВС-эй парашютно-десантна бэлэдхэлэй инструктор болонхой.

КПСС-эй Буряадай обкомой III пленум тухай ...ФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

...р, октябриин 15-най үдэр КПСС-эй обкомой ...дохи пленум боложо үнгэрбэ.

...ажахы хоорондын хамжаанай ба агропромышленна ...үндэhэ hуури дээрэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие ...ой, тусхай мэргэжэлдэ оруулан саашадань хүгжөө...ан». «КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ талаар ...ой партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд ... асуудал энэ пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

...с асуудалаар КПСС-эй обкомой секретарь В. Ф. ... элидхэл хэhэн байна.

...дхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй ... нэгэдэхи секретарь Г. М. КОНЕВ, КПСС-эй ...ы райкомой нэгэдэхи секретарь И. М. ПАВЛОВ, ...дын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ П. А. ...нов, Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой ...ор Б. И. КАРПОВ, Захааминай аймагай Михай... дунда hургуулиин директор В. С. ПОПОВА, рес... мелиорациин ба уhанай ажахын министр Л. А. ... КПСС-эй Прибайкалиин райкомой нэгэдэхи ... И. Е. ШЕЛКОВНИКОВ, СССР-эй Наукануу... академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ...умэй түрүүлэгшэ М. В. МОХОСОЕВ, КПСС-эй ...райкомой нэгэдэхи секретарь С. Б. ЖАРГАЛОВ. ...дын авиационно заводой директор М. И. НЕГА... «Сельхозтехникын» республиканска нэгэдэлэй тү... ...э А. М. БАСАНОВ, Кабанскын нугаhанай фаб... директор А. И. ХМЕЛЕВ, КПСС-эй Гүнхэнэй рай... нэгэдэхи секретарь А. Д. МОГЛОЕВ, Захааминай ... Санагын совхозой директор В. Ж. ЦЫРЕНОВ, ...кын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи техниче... ...эжэлэн hуралсалай управлениин начальник ... СУЕТИН гэгшэд хабаадаба.

... дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь ... МОДОГОЕВ үгэ хэлэhэн байна.

...бшэн хэлсэhэн асуудалаар КПСС-эй обкомой пле... ...о дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

... тэрэшэлэн эмхидхэлэй асуудалнуудые хара... ...а. Ондоо хүдэлмэридэ ороhонтойнь дашарамдуу... ...Е. Ф. ЕЛИЗОВЫЕ КПСС-эй обкомой партийна ко... ...түрүүлэгшын уялгануудhаа пленум сүлөөлбэ. ... комиссиин түрүүлэгшээр А. Б. БАРДОНОВ ...даа. Тиихэ зуураа А. Б. Бардонов КПСС-эй ... бюрогой гэшүүнэй, партийно-эмхидхэлэй хүдэл... таhагые даагшын уялгануудhаа сүлөөлэгдэбэ, ... ШОМОЕВ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүнээр ...hан, обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин ... даагшаар баталагдаhан байна.

...публикаhаа гаража ошоhонтойнь дашарамдуулан, ...А. КВАНТАЛИАНИИЕ КПСС-эй обкомой гэшүүнhээ ... КПСС-эй обкомой гэшүүндэ кандидат байhан ... БАЯРГУЕВ КПСС-эй обкомой гэшүүн болон hун...

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Буряадай хүдөө ажахын институдай hуралсал-туршалгын «Байгал» гэжэ ажахын hаалишад түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ абаhан социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Байгша оной юhэ hарын туршада хэгдэhэн хүдэлмэриин дүн гаргахада, дүршэлтэй бэрхэ hаалишан Людмила Иринчеевна Мяханова эршэмтэй ажалаараа онсо шалгарба. Людмила Иринчеевна үнгэрэгшэ юhэн hара соо үнеэн бүриhөө 4220 килограмм hү haagaaд байна. Энэ дүнгыень нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэжэ үзэхэдэ, 477 килограммаар дээшэ болоно. Энэ нүхэрнай ганса сентябрь hара соо 528 килограмм hү haагаа.

Людмила Иринчеевна байгша ондо үнеэн бүриhөө 5 мянган килограммhаа бага бэшэ hү haaxaб гэжэ үгэеэ үгэhэн юм. Харин мүнөө хэлэhэн үгэдөө хүрэжэ, жэлэйнгээ түсэб уридшалан дүүргэхэеэ байна.

С. ХАЛТУЕВ.

ТАРЯА ХУРЯАЛГЫН ДҮН ЮУ ХАРУУЛААБ

УРГАСА ӨӨhЭДЫМНАЙ ОРОЛДОЛГОhОО

hаяхан hүүлшын гектарнуудай ургаса хуряагдажа, бүхы таряанай абтажа, амбаарта ороод байхада, хэгдэhэн ажалай зарим тэдэ дүн согсолхо аргатай бэлэбэ.

Энэ жэлдэ хамта 3.273 гектарта ороhото ургамалнуудые, 100 гектарта зелёнко манай хоёрдохи таряан ажалай бригадынхид тариhан юм. Сагай уларилай ургамалда таарамжагүй байдал тохёолдуулжа, эртүүр ехэ хүйтэн болоод, hүүлээрнь зундаа халуун ган гасуурай дайраашье hаань, бүхы дээрэ ороhо таряанай муу бэшэ ургаса абтаhан байна. Таряалангай га бүхэнhөө дунда зэргээр 9—10 центнер ороhон абтаа гэхэ гү, али манай эндэхи эрхэ байдалда яhала бараг гэжэ тоолохоор ургаса гараа гээшэ.

Нэн түрүүн бригадымнай механизаторнуудай оролдосо ехэтэй, үнэн шударгы ажалаар бүхы бэрхэшээл дабагдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэр хүсэ ехэтэй оньhон техникээ шадамараар хэрэглэжэ, хабарай тарилгые богони болзорто hайн шанартайгаар дүүргээ hэн. Бүхы шэниисэ паар дээрэ КП-3,8 түхэлэй шэнэ культиватораар уридшалан hайса элдүүрилэгдээд таригдаа. Таряанай үрэhэн СЗП-3,6 сеялкээр минеральна үтэгжүүлгэтэй суг оруулагдаа. Бүхы полинууд тарилга хэхын урда, хэhэн хойно хуу hайнаар жэгдэрүүлэгдэhэн, хүрьhэниинь нягтаруулагдаhан юм. Авиаци хэрэглэжэ, буртаг үбhэтэй тэмсээбди. Ургасын малда туйбүүлэгдэхэгүйгөөр хамаг полинуудnай хорёологдоhон байгаа.

Таряа хуряалгада хабаадагшадай ажалай үндэр бүтээсэ, эрхим шанар түйлахынь тула социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, хүнүүдые моральна болон материальна талаар урмашуулха арга зүбөөр хэрэглэгдээ. Илангаяа ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ ехэ анхарал табигдаhан байна.

Таряа амяарлан хадагшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүүшын үдэрhөө комбайнернууд Батожап Эрдынеев, Жамсаран Сабалов, Жамбал Гармаев гэгшэд эрхим дүнгүүдые түйлажа шадаа. Комбайн, тракторнуудта техническэ харууhа хэхэ станциин ажалые «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй отделениин инженер-технолог И. В. Воронин эрхилэн хүтэлбэрилжэ, хуряалгын агрегадуудые hаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ арга олгоо. Колхозоймнай механик Б. Б. Буянтуев өөрөө тусхай машинаар поли дээгүүр ходо ябажа, электро гагнуури хүдэлгэн, комбайнуудай hаатал дары усадхадаг байгаа. Бээлнүүдые суглуулан сохилгодо комбайнернууд Ш. Занаев, Б. Эрдынеев, А. Галсанов, Г. Банаев, Б. Буянтуев гэгшэд шалгаржа, даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэдэг байба.

Улаан-Үдын электротехникумэй hурагшад, авиазаводой болон аймагай хэлхеэ холбооной таhагай хүдэлмэришэд шэнэ ургасын таряа сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэри хэжэ, манда ехэхэн туhа хүргөө. Тэдэнэр тоогые даагша Р. Б. Цыдыповай хүтэлбэрээр нилээд ехэ хүдэлмэри бүтээгээ. Полиhоо ороhон шииг нойтотой хори мянга таран центнер ороhон тэдэнэй хүсөөр сүм хаhа соогоо сэбэрлэгдээ, хатаагдаа. Ерэхэ жэлэй тарилгада түсэбэй ёhоор 7 мянган центнер шэниисын, 5 мянган центнер обёосоп үрэhэн сэбэрлэгдэжэ хаагдаха ёhотой юм. Мүнөө энэ хүдэлмэри түлэг ябуулагдана. Ороhо сэбэрлэлгэдэ ЗАВ-10 түхэлэй хүсэтэ агрегат үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлгэгдэнэ. Арадай хиналтын постынхид, агрономууд үрэhэнэй шанар нарин нягтаар шалгана.

Боломоо саг соонь хуряажа абаха гээшэ шухалын шухала хэрэг болоно. Тиимэhээ бүхы бии байhан ехэ хоорботой тэргэнүүдые боломоо хуряалгада табяанхайбди. Мүн лэ намарай паар хахалалгада хүсэтэ техникэ хүдэлгэгдэнэ. Түсэбөөр 800 гектарhаа бага бэшэ талмайда намарай паар хахалагдаха юм. Энэ хүдэлмэридэ хоёр К-700 түхэлэй, нэгэ ДТ-75 түхэлэй тракторнууд табигданхай. Намарай паар хахалха түсэб заатагүй дүүргэгдэхэ. Эhэмнай ерэхэ жэлэй ургасын найдамтай үндэhэ hуури болохо байна. Түрүү онол аргануудые хэрэглэн, эбтэй, эдэбхитэйгээр хүдэлбэл, ямаршье бэрхэшээл дабагдаха байна. Ургасын хуби заяан өөhэдымнай гарта байна.

К. ГАЛСАНОВ,
Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи таряан ажалай бригадын бригадир.

Геофизическэ ракетэ ниидхүүлэгдэбэ

ТАСС-ай мэдээсэл

Замбуулинай дайдые амгалан зорилгоор шэнжэлхэ ба ашаглаха гэhэн социалис оронуудай харилсаа холбооной программатай зохилдуулан, 1976 оной октябриин 14-дэ Москвагай сагаар 13 час 50 минутын үеэр СССР-эй Европодохи хубиhаа, дунда широтада «Вертикаль-4» гэжэ геофизическэ ракетэ 1512 километр үндэртэ дэгдээгдэн гаргагдаа.

«Вертикаль 4» гэжэ геофизическэ ракетэ Газарай атмосферэ ба ионосферые, тэрэшэлэн Нарhаа сасардаг элшэнүүдэй Газарай атмосферэтэй харилсаае бүхы дээрэнь шэнжэлжэ үргэлжэлхэ зорилготой юм.

Болгариин Арадай Республикада, Германиин Демократическа Республикада, Советскэ Союзда ба Чехословакиин Социалис Республикада бүтээгдэhэн научна аппаратура 173 километр үндэртэ ракетэhээ амяарлан hалаhан приборно контейнер дотор годхогдонхой.

НРБ-эй, ГДР-эй, СССР-эй ба ЧССР-эй м... ...тэд «Вертикаль-4» ... ракетэ дээрэ годхогдоhон научна аппаратурые хабсарал...а ба туршалгада, тэрэниие дээшэ гаргалгада хабаадаhан байна.

Хамтын туршалгада хабаадагша оронуудай научна эмхинүүд абтаhан мэдээсэлнүүдые шэнжэлэн шал...ка эхилээ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: *тоосоон ба һунгалта*

ХАНГАЛТАТАЙ ГЭЖЭ СЭГНЭГДЭЭ...

Ажалай коллективтэ политическэ, соёлой хүдэлмэри ямараар ябуулагданаб, гүрэнэй түсэб бэелүүлхын тулада коллективэй гэшүүд хэр элсүүлэгдэнэб, тэрээгээр партийна организациин ажал хүдэлмэриин үрэ дүн хаража болоно. Хэрбээ ажахын үрэ дүнгүүдэи бирагүйтэдэг байгаа хадань, партийна организаци юуб даа, обёоронгүй гараһан байна. Эндэ хэлэгдэһэн баримта «Сельхозтехникын» Хориин аймагай отделениин тоосоото-һунгалтын партийна суглаан дээрэ тон эли тодоор харагдаба. Эндэхи партийна организациин бюрогой секретарь З. С. Васильев тоосоото элидхэл хээ.

Байгша оной найман һара соо тус отделениин хэһэн ажалай дүнгүүд элидхэл соо эли тодоор харуулагдаа. «Сельхозтехникын» отделениин хүдэлмэрилэгшэд жэлэй эхиндэ 1976 онойнгоо түсэб декабриин 25-да дүүргэхэ, үйлэдбэриин түсэбһөө гадуур 20000 түхэригэй ажал хэхэ, хангалга-наймаанай ажалаар 15.000 түхэриг үгэхэ гэһэн социалис уялга абаһан юм.

Найман һарын дүнгүүд ямар бэ?

Заһабарилгын мастерскойнууд найман һарынгаа даалгабари 102, автомобилиин транспорт—100, худалдаа наймаан—109.1 процент дүүргэһэн байна. Эдэ тоо, баримтанууд яһала һайн ажалые харуулна гээшэ. Түсэбтэ даалгабаринуудые, социалис уялгануудые бэелүүлхын тулада тус нэгэдэлэй коллектив, партийна организаци ехэ хэшээл оролдолго гаргаа гээшэ. «Сельхозтехникын» отделениин коммунистнууд партийна бюрогой хүдэлмэрие хангалтатай гэжэ тон зүб сэгнэһэниинь ойлгосотой.

Байгша оной юһэн һарынгаашье түсэбые тус нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд сүм дүүргэхэ гэжэ энэ отделениие эрхилэгшэ П. И. Краснопеев суглаан дээрэ мэдүүлээ. Жэшээнь, тус предприяти 706 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэхэ һаа, 708 мянган түхэригэй ажал хээ, худалдаа наймаагаар 480 мянган түхэригэй орондо 520 мянган түхэригэй юумэн худалдагдаа.

Зарим тэды амжалтатайшье һаа, коммунистнууд ажалаа шүүмжэлхы нюдөөр хаража үзэһэн байна. Тус нэгэдэлэй гурбан һалбаринууд найман һарынгаа даалгабари дүүргэжэ шадаагүй. Оньһожоруулагдаһан отряд, һаалиин фермэнүүдые техникээр хангадаг станци, машина, тракторнуудые хангадаг техническэ станци эдэнэй тоодо ороно. Энээндэнь элдэбын шалтагаанууд бии юм. Һаалиин фермэнүүдые хангадаг техническэ станци хабсаралгын хүдэлмэри хээгүй орхёо.

Хоёрдохи дутагдал гэхэдэ, заһабарилгын хүдэлмэриин шанар муу гэжэ элидхэл соо тэмдэглэгдээ. Тус нэгэдэлдэ хүдэлмэриин ашаг үрэ, шанар шалгаха хяналга эмхидхэхэ хэмжээ ябуулганууд зохёогдожо, бэелүүлэгдэхын тулада баталагдаа һэн. Хүдэлмэрилэгшэдэй ажалда орохо, гараха ябадал эндэ олоор үзэгдэһэн зандаа. Энэ жэлэй найман һара соо 39 хүн ажалһаа гаража ошоо, 46 хүн ажалда абтаа. Нёдондо жэлэйхитэй жэшэбэл, ажалдаа гарахагүй ябадал хоёр дахин бага болоо, тиигэбэшье һаа, нимэ дутагдал үзэгдэһөөр.

Ашаг үрын, шанарай табан жэл ябажа байна. Бүхы арга боломжонуудые сүм хэрэглэхэ эрилтэ энэ табан жэл табина. Эндэ жэжэ юумэн гэжэ байхагүй. Хэрбээ предприяти дээрэ хаража үзөө һаа, уралан нарижуулга, ухаалан зохёолго, шэнэ техникэ нэбтэрүүлгэ гэхэ мэтэнүүд хүдэлмэриин гол шухала арга боломжонууд болоно. Тиихэдэ ниитын организацинуудые ударидалга, һурган хүмүүжүүлгэ, политическэ болоод соёлой хүдэлмэри шухала арга боломжонууд бэшэ аал? Предприятиин партийна организаци эдээниие хэр хэрэглэжэ шадааб?

Арадай хиналтын бүлэг тиимэ һайнаар хүдэлжэ шадаагүй. Шанар һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ ханын газетэ ехэ үүргэтэй байһаниинь ойлгосотой. Ханын газетын «Сахилгаан» хуудаһанай нюурта голодоһо паргагшадые эрид шүүмжэлхэдэ, туһа болохо байгаа бшуу даа. Теэд ханын газетэ ехэ һайндэрнүүдтэ гараад лэ бэшэ сагта абяа шэмээгүй байдаг гээд элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Шог ёгто хуудаһанууд, «Сахилгаан», «Хадхуур» гэхэ мэтэнүүд үсөө гарадаг байна.

Профсоюзай организаци хүдэлмэреэ зарим тэды һайжаруулаашье һаа, үшөөл һанаһанда хүрэнэгүй. Профсоюзай организаци һулаар хүдэлнэ,—гэжэ слесарь И. Н. Иванов хэлээ. Мэдүүлгэнүүд олоор ороно.

Хүнүүдэй ажалһаа гараха ябадал бии байһаар гэжэ дээрэ хэлэгдээ һэн. Илангаяа залуушуул ажалһаа гаража ошоно. Залуу шофернуудта хуушан машинанууд үгтэнэ, тэдэнэйнь ажалай шанар муу. Залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ гээд миин лэ саарһан дээрэ бэшээтэй байхаһаа бэшэ юумэн үгы. Залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри мууса ябуулагдана. Залуу шофер профсоюзай организацида мэдүүлгэ барижа хандаад, эрилтынгээ бүтэхэгүйдэ, ажалһаа гаража ошоно ха юм. Эдэ мэтын ушар баримтанууд нэгэдэлэй хүдэлмэридэ һаатал ушаруулна гэжэ суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ.

«Сельхозтехникын» Хориин отделение бүхы дээрээ муугаар хүдэлнэ гэхын аргагүй. Коммунистнууд партийна бюрогой хүдэлмэрие зүбөөр сэгнээ. Тэмдэглэгдэһэн дутагдалнуудта гансал партийна бюрогой гэшүүд зэмэтэй бэшэ, харин коммунист бүхэн энэ зэмые бэе дээрээ абалсаха байна гээд М. М. Минисламов тон зүб хэлээ. Партиин устав коммунист бүхэнэй үмэнэ ехэ эрилтэ табидаг гээшэ. Тиин энэ эрилтэнүүдээ ямараар бэелүүлнэб гэхэдэ, зарим коммунистнууд партийна даалгабаринуудаа хүсэд һайнаар дүүргэдэггүй, политическэ һуралсалда, ниитэ хэмжээ ябуулганудта хайша хэрэгээр хандаха ушарнууд үзэгдэдэг байна. Эдээн дээрэһээ коммунист бүхэн өөһэдынгөө ажал хэрэг хёрхоор харадаг болохо, зохихо тобшолол хэхэ ёһотой гэһэн эрилтэ табигдаа.

В. СИВКОВ,
«Шэнэ Үдэ» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

ХҮН БҮХЭНДЭ 1110 КУБОМЕТ...

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй юһэн һара дүүрэбэ. Энэ хугасаада манай Итанцын леспромхозой коллектив ехэ ажал хүдэлмэри хэһэн байна. Модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ үдэр бүриингөө даабари дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын тула хүдэлмэришэн бүхэн хаба шадалаа яһала гаргана. Трактор, машинануудаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадаһан хүдэлмэришэд һайн үрэ дүн туйлажа, олоной дундаһаа шалгарна. Леспромхозоймнай хүдэлмэришэд 1976 оной, мүн лэ арбадахи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн мүрысөөндэ оролсонхой.

Хүн бүридөө жэлдээ 1.110 кубометр модо бэлэдхэхэ гэһэн зорилго леспромхозой коллектив урдаа табинхай. Хүдэлмэришэн бүридэ эды зэргэ модо бэлэдхэхэ гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ. Жэшээлхэдэ, бидэнэр 1971 ондо хүн бүридөө 850 кубометр модо бэлэдхэдэг һэмди. Жэлһээ жэлдэ энэ тоо улам дээшэлүүлэгдэжэ байнхай. Трактор, машинануудаа ажалай үедэ миин байлгангүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадаһан дээрэһээл хүдэлмэришэднай хүн бүридэ модо бэлэдхэлгые улам дээшэлүүлнэ ха юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ леспромхоздомнай хүсэ ехэтэй трактор, машинанууд олоор абтанхай. Энэ бүхы техникые һайнаар хүдэлгэжэ шадаал һаа, бидэнэр ехэ ажал хэхэ арга боломжотойбди. Модо бэлэдхэхэ даабаряа амжалтатайгаар дүүргэхын тула үшөө юу хэхэ хэрэгтэй гээшэб. Нимэ асуудал мүнөө хүдэлмэришэн бүхэнэй урда табигдана. Леспромхозоймнай хүдэлмэришэд модо бэлэдхэхэ шэнэ онол арга үйлэдбэридөө ходо нэбтэрүүлжэ байдаг.

Жэшээлхэдэ, минии хүтэлбэрилдэг бригадын хүдэлмэришэд дундаа һайса хөөрэлдөөд, леспромхозой хүтэлбэрилэгшэдтэй, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдтэй зүбшэн хэлсээд, томодхогдоһон бригада эмхидхээ бэлэй. Тракторнуудые улам һайнаар, үрэ ехэтэйгээр ашагладаг болообди. Халаанай туршада нэгэ трактораар 120—130 кубометр модон таллуулагдана. Бригадымнай гэшүүд трактор жолоодохо, модо отолхо мэргэжэлнүүдые тэгшэ һайнаар шудаланхай. Энээн дээрэһээ бэе бэеэ һэлгэлсэжэ байгаад хүдэлнэбди. Бидэнэр һарадаа дунда зэргээр 5.800—6 000 кубометр модо бэлэдхэдэг болонхойбди. Халаанай туршада хүн бүридөө 13 кубометр модо бэлэдхэхэ аад, 16—17 кубометртэ хүргэнэбди.

Манай бригадын коллектив 1975 ондо 82 мянган кубометр модо бэлэдхээ бэлэй. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 75 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ уялга абанхайбди. Яахадаа үнгэрһэн жэлэйхиһээ багаар модо бэлэдхэхэмнай гээшэб? Бидэнэр мүнөө үсөөн модотой, хадалиг газарта хүдэлнэбди. Олон бэрхэшээлнүүд дайралдана. Гэбэшье бригадымнай гэшүүд энэ бүхы бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор гаталан, үдэр бүриингөө нормые үлүүлэн дүүргэжэ шадана. Бидэнэр байгша оной юһэн һарын туршада 45.800 кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа 52.500 кубометртэ хүргөөд байнабди.

Энэ тоо, баримтанууд бидэниие яһала баясуулна, шэнэ илалтанууд тээшэ уряална. Энэ бүхы туйлаһан амжалтануудаараа һаналаа заһажа болохоор аал. Ямаршье аргаар хадань модо бүри ехээр бэлэдхэхэ гэ... го урдаа табинабди... леспромхозой бэ... хүдэлмэришэд шэнэ... га хэрэглэн, нимэ... эрмэлзэһэн һанал... гоор хүдэлжэ бай... ехэл һайн гэжэ һа...

Жэшээлхэдэ, ма... промхозой Эрхили... тын үнинэй хүдэл... Владимир Михайло... тов ажахын тоосоон... хогдоһон бригада... оной сентябриин 1-һэ... хэбэ. Бригададань 16... мэришэн. ТТ-4 ту... трактор, 1 бульдозе... нануудта модо а... кран энэ бригадада... Энэ бригадын ... леспромхозтой дого... талаад ажал хэнэ. ... хоз энэ бригадые ... машинануудаар, за... даар һайса хангаха ... гээд договор дотор ... хэй. Бригадын гэш... лэ үдэр бүриингөө ... үлүүлэн дүүргэхэ ... Тиигэбэл нэмэлтэ ... абаха болоно бшуу. ... галын коллектив мо... хэхэ, таллуулха, авт... нуудта тээхэ ажал ... до хүдэлдэг хү... урдань гансал модо ... хэеэ хараад ябадаг ... шинануудта модо т... дэлмэри ямараар ... машинанууд яаха... байнаб гэһэн асу... даар эдэнэр балай ... доггүй байгаа бшуу ... модо бэлэдхээд, тэр... шинануудта тээжэ ... ябуулна.

В. М. Шутов оло... туршада ойдо хүд... ян дүршэлтэй бо... юм. Ажахын тоос... модхогдоһон бригада... хээд, амжалтатайгаа... жэ байна. Үдэр б... нюрмые үлүүлэн ... шадана. Эдэнэр ш... хэрэглэһэнэйнгээ аш... халаанай туршада ... бүридөө 130—140, ... ридэ 20 кубометр м... лэдхэжэ, леспром... дэлгэрһэн мүрысөөнд... жа гараба. Минии ... рилдэг бригадын хү... шэд халаанай турш... бүридөө 16 кубомет... бэлэдхэнэ гээд дээр... һэн. Харин В. М. ... бригадынхид 20 ... тэ хүргэнэ ха юм.

Энэ хоёр бригад... хэһэн ажалайнь ... дые сасуулаад үзэх... Шутовай бригадынх... шье талаараа бидэн... жа гараба ха юм. ... тоосооной томо... бригада манай лесп... һуурижаха аабза гэ... дана. В. М. Шутова... дын гэшүүд модо б... шэнэ арга амжалта... хэрэглэжэ байһаниин... һайн. Леспромхозо... шэшье бригадануу... лективууд шэнэ арга... бэлэдхэжэ эхилхэ ... һанагдана.

Манай Итанцын ... хозой коллектив шэн... арга хэрэглэжэ, бэга... шатайгаар ехэ модо ... хын тула нимэ ех... го үүсхэл гаргажа б... нөө жолоошоднай т... доһон бригадануудые ... хээд, гурбан халаан ... һоо модо шэрэнэ. Б... олон һайн һайхан ... үйлэдбэридэ нэбтэрү... нэ. Энээнэй ашаар ... хозоймнай хүдэл... үдэр, недели, һара ... гөө даабари үлүүлэн ... гэнэ. Саашадаа үшөөл... хитэйгээр хүдэлжэ, ... оной, мүн лэ арбадахи ... жэлэй даабари бол... урид дүүргэхын тула ... мэришэн бүхэн ... оруулха бээз.

Л. МЕЛЬНИК...
Итанцын леспромх... бригад...

ТАБАН ЖЭЛЭЙ БАРИЛГАНУУД

ГУСИНООЗЕРСКО ГРЭС-эй ҺОНИН

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ЭДЭ ҮДЭРНҮҮДТЭ

Мүнөө Гусиноозерско ГРЭС-эй барилгада эгээл харюусалгатай үдэрнүүд ерэнхэй. Түрүүшын энергоблогые ашаглалгада тушааха үдэрэй ойртохо тума энэ барилгын участок бүхэндэ ажалай эршэ улам шангадана.

Сентябрь һарын түрүүшын арбан хоногто ГРЭС-эй гол корпусой хоёр зуугаад шахуу элдэб янзын барилганууд болон узелнууд гүрэнэй комиссида тушаагдаа. Сентябриин эхиндэ «Средазэнергострой» участогай коллектив химиин аргаар уһа сэбэрлэхэ 2 узел ашаглалгада үгэһэн байна. Тэдэнь «һайн» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр абтанхаи. Тэрэшэлэн ГРЭС-эй дирекциин үйлэдбэриин-техническэ таһаг «Востокэнергомонтаж» трестын Галуута-Нуурай участогһаа нэгэдэхи энергоблогой хабсаргагдаһан арбан узел, түлишэ оруулха хоёр ехэ түхеэрэлгэнүүдые тушаажа абанхай.

КОМСОМОЛОЙ ПРОЖЕКТОР ШАЛГАНА

Комсомолой прожекторэй эдэбхитэд Бүхэсоюзна комсомолой габшагай барилгын штабай хүтэлбэри доро үйлэдбэриингөө дотоодын арга боломжонуудые элирүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна, ажалдаа, гүрэнэй эд зөөридэ эзэн бусаар хандаха, үрихэ ябадалтай эрид тэмсэнэ, барилгашадай журам бэхижүүлнэ. Прожекторэй гэшүүд барилгын болон хабсаралгын хэдэн арбаад организацинуудта хүдэлмэриин үнэтэ саг ямараар хэрэглэгдэжэ байһаниинь шалгаба.

Барилгын хүдэлмэриин үргэдэхэ бүри «КП-гэй» постнууд олошорно. Жэшээнь, 1974 ондо «КП-гэй» оройдоол 6 пост байгаа һаа, байгша ондо тэдэнэрэй тоо 27 боложо, ВЛКСМ-эй 70 эдэбхитэдые хабаадуулна. Комсомолой штабай зуурашалгаар комсомолой 37 гэшүүд арадай хиналтын бүлэгтэ хүдэлхэ болоо. Барилгын «КП-гэн» штаб энэ жэлэй эхинһээ 20 рейд, комсомолой прожекторэй 15 шалгалта үнгэргэһэн, 178 дайшалхы хуудаһа, «Сахилгаан», ханын газетэ болон фото-газетэнүүдые гаргаһан байна. Шалгалтын дүнгүүдээр зарим бригада болон участогуудай дутагдалнууд хурсаар шүүмжэлэгдэнэ. Мүн ажалай түрүүшүүл, тэдэнэй дүй дүршэл олоной дунда эли тодоор харуулагдана. Комсомолой штаб барилгын профсоюзай комитедтэй хамта социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор комсомол-залуушуулай бригадануудай һарын, кварталай, мүн хахад жэлэй дүнгүүдые гаргадаг заншалтай.

ГРЭС-эй барилга дээрэ комсомол-залуушуулай долоон коллектив хүдэлдэг. Тэдэнэр 210 мянган киловатт хүсэтэй түрүүшын энергоблогые ашаглалгада тушаалгада хабаадалсаха эрхэтэй болохын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсонхой.

ҺУРГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭД ОЛОШОРНО

ГРЭС-эй барилга дээрэ жэл ерэхэ бүри һурган хүмүүжүүлэгшэд олошорно. Тэдэнэй дунда ВЭМ-эй слесарь-хабсаргагшадай бригадые эрхилэгшэ Иван Михайлович Самохвалов, байрын гэрнүүдые баридаг управлениин шулуушадай комсомол-залуушуулай бригадые даагша Владимир Георгиевич Засухин, «Сибэлектромонтаж» трестын участогай электро-хабсаргагшадай бригадые эрхилэгшэ Леонид Сергеевич Синицын гэгшэд олоной дунда мэдээжэ болонхой. Дурсагдагша нүхэд гүрэн түрын үндэр шагналда хүртэһэн, дүй дүршэлтэй хүтэлбэрилэгшэд байхаһаа гадна, өөһэдынгөө үнэн сэхэ ажалаар, партийна журамаар барилгашадай дунда хүндэтэй болонхой.

ГРЭС-эй барилга дээрэ ажаллажа байгаа комсомол-залуушуулай бригаданууд коммунис ажалай бригадын арюун һайхан нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ. Иван Самохвалов, Владимир Засухин, Леонид Синицын гэгшэд ажалдаа һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнгаа түлөө «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгээр шагнагданхай. Эдэ хүндэтэ нүхэд ажалайнгаа, ажабайдалайнгаа һайн дүй дүршэлые залуу үетэндэ дамжуулан үгэнэ. тэдэниие совет хүдэлмэришэнэй арюун нэрэ зэргэдэ хүртэмөөр хүмүүжүүлнэ.

МНР РУУ ЗАЙН ГАЛ ДАМЖУУЛАГДАХА

Гусиноозерско ГРЭС-һээ Улаан-Үдэ хүрэтэр 110 километрэй зайда электрын элшэ хүсэ дамжуулха лини (ЛЭП) татагдажа, июнь һарада дүүргэгдэһэн юм. «Востоксибэлектросетьстрой» трестын оньһожоруулагдамал 30-дахи колоннын коллектив энэ хүдэлмэри һайн шанартайгаар бүтээгээ.

Мүнөө тус коллектив Гусиноозерско ГРЭС—Наушки—Дархан—Эрдэнэт гэһэн ЛЭП татажа эхилэнхэй. Энэ хүдэлмэри В. Г. Коваленкын хүтэлбэрилдэг колоннын хүсөөр бүтээгдэнэ. Мүнөө тус бригада Монголой Арадай республика руу татагдаха утаһанай анкерна тулга бодхоогоо. Гусиноозерск хотоһоо Сэлэндүүмэ тосхон хүрэхэ 53 километрэй эгээл хүндэ хүшэр зайда энэ утаһан графигһаа уридшалан татагдажа байна.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

ЗОЛТОЙН БЭЛШЭЭРИ ДЭЭРЭ

Наранай орохолоор, мундаргануудай саанаһаа хүндэ хара үүлэд гаража эхилбэ. Уданшьегүй хура бороо шэдэржэ, сахилгаан сахилаад, хаанашьеб даа холо тэнгэриин дуун дуулдана. Аажам номгон һүни болохо гэжэ һанаа амар унтахаар бэшэ һэн. Мал адуулагшад Гарма Садаев Борис Шойдоков хоёр унтахаяаа урид хашарагуудаа тойрон ябажа эрьебэ. Тэдэнь һанаа амар хибэдэһээ хибэжэ, хүндөөр инсагалалдан хэбтээ бэлэй.

Тииһээршье үүлэд доошолон ошожо, бороо тогтоо һэн. Гэнтэ һүниин тэн болоһо байха үеэр хашарагуудынь үргэжэ, хүлгэн мөөрэлдэжэ оробо. Мүн моридынишье шэхэнүүдээ һэртылгэн шуухиралдаба. Гарма Борис хоёр буунуудаа дабгэжэ абаад, малнуудтаа гүйлдэжэ ошобо. Һүниин харанхыда юушье обёорхын аргагүй. Тэдэнэр хэдэн удаа өөдэнь буудажа, малаа тойрон ябабад. Нэгэ хэды болоод байхада, малнууд номгоржо, хэбтэжэ эхилбэ. Тиихэдэнь отогтоо орожо, һард гэхэ һаршаганаа шагнан, «Х..н манда айлшалаа гэээшэб?» гэжэ ойлгожо ядан һуугаа һэн.

Үглөөгүүр тэнгэри сэлмэшэһэн байба. Малшад үсэгэлдэрэйнгөө жалга руугаа хашарагуудаа туужа, голой эрье хүрэжэ ерэхэдээ, элһэн дээрэ аржайн байһан баабгайн мүр харажархибад.

— Борис, харыш. Үнгэрэгшэ һүниимнай айлшан энэ ябаһан байнал. Золигшни хаана нэгэ тээ дүтэ хоргодошоод хэбтэнэ ёһотой даа, — гэжэ Гарма нишэ тиишээ хараашална...

Саянай совхозой дүрбэдэхи отделениин холын бэлшээри Золтой гэжэ газарта байдаг юм. Эндэ хүбшэ тайгын болон мүн хада уулын дунда шэмэтэй тунга ногоогоор долгилһон һайхан тала бии. Хадын жалга бүхэн соогуур тунгалаг сэбэр уһатай горход миралзан урдан байдаг. Гансаханшье аляаһа боргооһо харахагүйт. Агаарынь сэбэр, арюун юм. Эгээн шухаланьюуб гэхэдэ, бэлшээринүүдыень шадамараар хэрэглэхэ, малаа саг сооньуһалха, дуран сооньдабһа үгэхэ хэрэгтэй. Мал адуулагшад дабһаяа тэбшэ соо хайлуулаад, малдаа үгэдэг байгаа. Хашарагуудынь эдэшэндөө бэлшээриһээ бусаһаар тон амтархан тэрэ дабһатай уһыень уудаг һэн. Энэнь долёолгохоһоо һураггүй ашаг үрэтэй.

Зунай бэлшээриин зуун үдэрэй туршада үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ 800 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ гэһэн уялгаяа дүүргэхын тула эдэ хоёр нүхэднай нилээд оролдоһон байна. Тэдэнэр хэршье залуу һаа ниитын мал харууһалха ехэхэн дүй дүршэлтэй болонхой. Бэлшээриингээ газарые зүбөөр хэрэглэн, хирэ хирэ болоод лэ һэлгэжэ адууһанай ашаар. даажа абаһан малаа таргалуулжа шадаа ха юм.

Гарма Садаев хара багаһаа мал ажалда ябаһан юм. Бүри заахан ябахадаа, эжыдээ фермэдэ туһалдаг һэн. Сэрэгэй албанһаа бусажа ерэһээр, мүнөө дүрбэдэхи жэлээ холын бэлшээридэ мал туужа гараба. Тэрэнэй эхэ Сэбэг Хоборковна табан үхибүү хүмүүжүүлэн томо болгоо юм. Тэдэнь булта түрэл совхоздоо ажаллажа байдаг. Эгээн бага Дулма басаганиинь мүнөө Харбяангуудай МТФ-дэ һаалишанаар ажаллана. Харин Сэбэг Хоборковна өөрөө үни хада пенсидэ гаранхай. Тиигэбэшье тэрэ үхибүүдээ ажалда һурган хүмүүжүүлһээр.

Гарма Борис хоёр холынгоо бэлшээриһээ гүүртэеэ туужа ерээ. Бүхы 207 толгой хашарагаа шэгнэжэ үзэхэдэнь, 274 центнерээр шэгнүүрээ нэмээ гэхэ гү, али хашараг бүхэниинь сүүдхэдэ дунда зэргээр 1324 граммаар нэмээһэн байба.

Л. ИРИНЦЕЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Садаев (зүүн гарһаа) болон Б. Шойдоков.

Авторай фото.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН МАТЕРИАЛНУУДЫЕ—ОЛОНИИТЭДЭ

СССР БА НАЦИОНАЛЬНО-СҮЛӨӨРЭЛГЫН ХҮДЭЛӨӨН

Дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй гүнзэгырхэ бүри, тэрэнэй олон янзын түхэлтэй болохо бүри, империализмын, расизмын, хархис хүсэнүүдтэй хэгдэдэг тэмсэлэн үргэдэхэ бүри эрхэ сүлөөгэй, адли тэгшэ байлгын, социальна үнэн зүб байдалда үндэһэлжэ, дэлхэйе шэнэдхэн хубилгаха агуу Ленинэй үзэл сурталай онсо ехэ үүргэнь улам эли тодоор харагдана.

Совет гүрэн өөрынгөө жара шахуу жэлэй түүхэ соогоо бүхы дэлхэйн социальна революциин хэрэгые, Ази, Африка болон Латинин Америкын арадуудые сүлөөлхэ хэрэгые хамгаалжа, хүгжөөжэ байгаа. Имагтал энэл үедэ дэлхэйе социальна талаар гүнзэгыгөөр хубилгаха, капитализмые унагааха, социалис байгуулалтада революционно ёһоор орохо ябадал эхилээ, имагтал энэл үедэ манай түби дэлхэй колониализмын гуримаа сүлөөрөө, империализмын политическэ талаараа зонхилон эзэрхэхэ ябадал бүрин шахуу усадхагдаа һэн.

Илалта туйлаһан социалис революци хадаа национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе хамгаалха зэргэтэй гэһэн бодолые Ленин 1920 ондо хэлэһэн юм.

Империализмын дарладаг, тэрэнһээ дулдыданги байдаг арадуудые хамгаалха гэһэн Ленинэй һургаал Советскэ Союзай гадаадын политикын хүтэлбэрилхы гол ёһон хэлбэришэгүй болодог юм. СССР-эй социалис бусад оронуудай экономическа, политическэ, сэрэгэй хүсэн тэдэнэй нэрэ зэргэнь колони болгохо зорилготой империализмын, эзэрхэг добтолгодо сохилто үгэнэ. Зүүн зүгэй оронуудай национальна талаараа бэеэ даанхай болоһон оронуудые эзэрхэг түримхэй империалис ябуулгануудһаа хамгаалнэ. Вьетнамай арадта хэн туһалааб, империализмые илахадань Индохитадай бүхы оронуудта хэн туһалааб гэжэ, революционно Кубые хамгаалхада хэн туһалааб, 1956, 1967, 1973 онуудта Арабуудта хэн туһалааб. Нигери, Алжир, Бангладеш болон бусад олон оронуудтахи национальна, патриотическа хүсэнүүдэй үнэн сэхэ тэмсэлые хэн дэмжэдэг байгааб гэжэ арадууд һанажа ябадаг. Тэдэнэр Анголодохи хархис хүсэнүүдэй ара талада хэн байнаб гэжэ, энэ ороной национальна правительство хэнэй дэмжэлгэдэ түшэглэнэб гэжэ мэдэдэг байха юм.

Тэмсэлдэ бодоһон арадуудые сүлөөрхэ ябадалһаань таһалдуулха, капитализмын гурим соо национальна залуу гүрэнүүдые байлгаха, экономическа талаараа бэеэ даанхай байдал туйлахадань тэдээндэ паад хэхэ, дэлхэйн социализмтай тэдэнэй холбоо барисаа байгуулха хэрэгыень таһалдуулха — империализмын гол зорилго нимэл даа. Национальна ба социальна талаараа сүлөөрхын түлөө арадуудай тэмсэлые бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ, бэеэ хамгаалха хэрэгтэнь, экономическа талаараа бэеэ даанхай байха, национальна экономикоёо байгуулгадань, мүнөө үе сагай техникэ нэбтэрүүлгэдэнь, научно-техническэ өөһэдын кадрнуудые бэлэдхэлгэдэнь туһалха — Совет гүрэнэй, социалис хани барисаанай бусад оронуудаи политика нимэл даа.

КПСС-эй XXV съезд дээрэ партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев нигэжэ хэлээ һэн: «Эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэжэ байһан арадуудта манай парти дэмжэлгэ үгэжэ байдаг юм, саашадаашье үгэжэ байха. Тиихэдээ Советскэ Союз өөртөө али нэгэ барниша бэдэрдэггүй, концессинүүдэй хойноһоо агнуури хэдэггүй, политическэ талаар зонхилон эзэрхэхэ гэжэ оролдоггүй, сэрэгэй баазануудые байгуулха гэжэ хүсэдэггүй юм. Манай революционно һэшхэлэй, манай коммунис үзэл бодолой ёһоор бидэнэр туһаламжа хүргэдэг гээшэбди. Хүгжэжэ байһан оронуудтай Советскэ Союзай байгууһан экономическа хани харилсаанай жэшээ баримтанууд эдэ үгэнүүдэй үнэн сэхэ байһые үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ. Мүнөө Советскэ Союзай туһаламжаар эдэ оронуудта арадай ажахын 954 барилга хэгдэнэ, тэдэнэй 507-иинь ашаглалгада үгтэнхэй. Эдэ бүхы барилганууд залуу национальна гүрэнүүдэй өөһэдынь зөөри болоно, тиимэһээ эдэ предприятинуудай үгэдэг олзо доходһоо СССР хубаалдадаггүй юм.

Тиихэдэ эдэ барилганууды барилгада үгтэһэн урьһаламжа тушаа хэлэхэ болоо һаа, национальна экономикые хүгжөөлгэдэнь һайн сэдьхэлэй туһаламжа Советскэ Союзай хүргэжэ байһаниинь харагдана. Нэгэдэхеэр, али нэгэн политическэ гү, али экономическа эрилтэтэй холбоогүй совет урьһаламжа капиталис гүрэнүүдэйхиһээ бага түлбэритэй юм. Жэшээлхэдэ, совет урьһаламжа жэлэй 2,5 процент түлбэриһөө дээшэлдэггүй, харин тиихэдэнь хүгжэжэ байһан оронуудта Холбоото Штадуудай үгэдэг урьһаламжа 3,6 процент, Франциин — 3,7 процент, Италиин — 4 процент, Англиин — 4,1 процент, ФРГ-эйн — 4,3 процент, Япоңой — 4,8 процент түлбэритэй байдаг юм. Зарим ушарта нимэ урьһаламжын түлбэри капиталис оронуудта бүришье ехэ байдаг. Хоёрдохёор, капиталис оронууд, тэдэнэй финансын организацинууд үгэһэн урьһаламжаяа валютаар түлэхэ эрилтэ табидаг юм. Харин тиихэдэнь СССР экспортын эд бараагаар гү, али национальна промышленностиин эд хэрэгсэлнүүдээр урьһаламжаяа түлэхыень хүгжэжэ байһан оронуудта зүбшөөдэг байна. Гурбадахяар, совет урьһаламжа бүхы барилгануудай ашаглалгада ороһоной һүүлээр түлэгдэжэ эхилдэг. Харин капиталис оронуудайхи урьһаламжа үгэһэн тэрэ сагһаа хойшо түлэгдэжэ эхилдэг юм.

Хүгжэжэ байһан оронуудта Советскэ Союзай хүргэдэг бүхы экономическа, техническэ туһаламжын 90 процент шахууиь үйлэдбэриин һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ, тэрэ тоодо гурбанай дүрбэн хубинь промышленность болон энергетикэ хүгжөөлгэдэ зорюулагдадаг байна. Зэргэсүүлэн харуулхын тулада нэгэ жэшээ. Африкын 18 оронуудта «Ниитэ дэлгүүрэй» үгэһэн зөөриин оройдоол 1.5 процентнь промышленность ба энергетикэ хүгжөөлгэдэ һомологдоһон байна. Империализмын үедэ хүгжэжэ байһан оронуудые хүдөө ажахые эрхилдэг ба түүхэй эд үгэдэг ажахынууд болгохо гэһэн зорилго капиталис гүрэнүүдэй худалдаа наймаанда эли тодоор харагдана. Жэшээлхэдэ, индустриальна дииилэнхи олон капиталис оронуудта түмэрэй руда худалдан абахадань тариф байдаггүй, харин булад эд шэрэм асаралгада 30-һаа 100 процент хүрэтэр тариф ашагдадаг байна. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада хүгжэжэ байһан оронуудһаа эд хэрэгсэл худалдан абалгада хорюул табигданхай, таможенна гуримые зорюута шангадхана, нэмэлтэ налог ехээр ашаһа гэхэ мэтэ бусад олон хашалтанууд хэгдэдэг байха юм.

Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо һаа, хүгжэжэ байһан оронуудһаа асарагдадаг продукцида налог ашагдадаггүй. СССР ба сүлөөрһэн гүрэнүүдэй хоорондохи худалдаа наймаанай харилсаан удаан болзорой хэлсээнүүдэй үндэһөөр байгуулагдажа, империалис монополинуудай хашалтада шанга сохилто үгэнэ.

Советскэ Союзай туһаламжаар баригдадаг предприятинууд экономическа ехэ ашаг үрэ үгэдэг байна. Жэшээлхэдэ, Бхилайда (Инди) СССР-эй туһаламжаар баригдаһан металлургическа комбинат технико-экономическа үрэ дүнгүүдэйнгээ талаар капиталис гүрэнүүдэй бариһан нимэ заводуудһаа бүри һайн байна.

СССР-эй туһаламжаар баригдаһан Асуанска гидроэнергетическэ комплекс 4,5 миллиард киловатт - час электрын элшэ гаргадаг. Энэнь АРЕ-дэ гаргагдадаг электрын бүхы элшэ хүсэнэй хахадһаа ехэнь болоно. Барилгада гаргагдаһан гаргаша мүнөө харюулагданхай. Тэрээнһээ абтаһан олзо доход гаргашаһаа 3 дахин ехэ болоо. Мүнөө АРЕ жэлэй туршада 200 миллион фунт олзо доход абажа байдаг юм.

СССР-эй туһаламжаар Сиридэ Евфрадай гидроэнергетическэ барилга бодожо байна. Энээнэй ашаглалгада ороходонь, 600 мянган гектар газар уһалагдаха. Гадна нефть абадаг промышленность байгуулгадань Советскэ Союз Сиридэ туһалаа. Тиигэжэ һүүлэй жэлнүүдэй туршада Сири нефть асархаяа болёо, харин гадаа тээшэнь худалдадаг болоо.

Советскэ Союзай туһаламжаар Иракта өөрын нефть абадаг промышленность байгуулагдаа.

СССР-тэй хани харилсаа байгуулжа, хүгжэжэ байһан оронууд шэнэ промышленна барилга эрхилхэдээ, индустриальна мэргэжэлтэй национальна кадрнуудые бэлэдхэжэ абадаг юм. Нимэ барилганууд национальна кадрнуудые бэлэдхэхэ һургуулинууд болодог байна. Харин оронуудта элдэб янзын барилганнуудта хүдэлхэдөө совет хүнүүд эдэ оронуудта 300 мянгаһаа олон хүнүүдые элдэб янзын мэргэжэлдэ һургаа.

СССР-эй туһаламжаар хүгжэжэ байһан оронуудта 120 һургуулинууд баригданхай. Тэдэнэй 80 гаранһинь ...жалтатайгаар хүдэл... даг.

Европын коммуни... хүдэлмэришэнэй ... дай Конференци дээр... оной июниин ... КПСС-эй ЦК-гай Ге... на секретарь Л. И. ... нигэжэ дахинаа ... тэмдэглээ һэн: «П... ска интернационал... шаа гэхэ гү, али ... рилгынгоо түлөө т... хы оронуудай хүд... ангиин, коммунистну... налаа нэгэдэлгэ, на... на талаараа сүлөөр... циальна дэбжэлтын ... арадуудай тэмсэл... нэй һаналаа нэгэдэл... хэлэхэ болоо һаа. ... һээ дээшэ сагай т... үргэлжэлһэн нүхэр ... нимэ һаналаа нэгэд... най үе сагташье ... агууехэ удха шанары... рүүлжэ байна. Энэ ... нэгэдэлгын түгые ... нистнууд 100 жэлһ... сагай туршада үр... на». Азиин, Африкы... Латинин Америкын ... нүүдтэй СССР-эй ... һан хани харилсаан ... нэ, һайжарна. Импе... мын монополидо ... тэмсэлэй ябасада энэ... харилсаан һайн нү... жэ байдаг хүсэн боло...

Р. УЛЬЯНОВС...
экономическа ...

...САГАЙ ДЭЭДЫН ЗУРГААНДА

...30 ОРШООР БАГА ...ЫН ҮХИБҮҮДТЭ ...ЭХЭ ТЭДХЭМЖЭ

...ргтэй, олзо ор... бүлэнэртэ матери... эмжэ саашадань ...а тухай» КПСС- ... СССР-эй Мини... Соведэй 1974 оной ... 12-ой тогтоолой ...публикымнай 10,5 ...бүлэнэртэ тэдхэмжэ ... гэжэ Буряадай ...Министрнүүдэй Со... ...н баталан абаһан ... хэлэгдэнэ. Тэдэ... бүри 262 мянган ...эрэ тоодо колхозой ... 64,3 мянган түхэ... ...дэнэ.

...икымнай пред... организаци, колхоз, ...а болон эмхи зур... олзо оршоор бага ...боүүдые элирүүлхэ ... саг болзортоо ...эдэнэртэ тэдхэмжэ ...илһэн байна.

... зарим организа... ...жэдэ орогшодой ...буруугаар табигда... ...й хэрэг зүбөөр ... зарим министер... ...олон зургаануудай ... Министрнүүдэй Со... ...74 оной сентябрийн ...тогтоол дүүргэнэгүй ...ын финансын бо... ...ньа тэдхэмжын ... 9,5 мянган ... шалгажа үзөөд, ... 6712 тү... ...дү тэдхэмжэ түлэг... ...бүлэдэ 1838 түхэ... ... үгтөө гэжэ элир...

...худэлмэрийн га... ...улагдаһан комис... ...агала ёһо тэдыгээр дүүргэнэ, ажал хүдэлмэреэ ямар нэгэ тушаалта хүндэ даалгана. Предприяти, организацинуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд эдэ комиссинуудай хүдэлмэридэ шанга эрилтэ табинагүй.

Зэдын аймагай Соведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагта, тус аймагай Оёорой совхоздо, ажалшадай депутадуудай Хорнин поселково Соведтэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой эрилтын ёһоор, үхибүүдэй эхэдэ бэшэ, харин эсэгэдэнь тэдхэмжэ үгэхэ гэжэ шиидхэһэн байха юм. Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхоздо. Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Мир» колхозуудта ороһон гүйлта 10 хоногой орондо, 1-һээ 3 һарын туршада харагдаа.

Хяагтын, Яруунын аймагуудай зарим ажахынууд олзоор бага бүлын үхибүүдтэ тэдхэмжэ үгэхэдөө, тэдэнэй 18 наһа хүрөөгүй үхибүүдыень хараада абанагүй. Тиихэдэ олонхи газарта үмсын зөөриһөө ородог олзо хараада абтанагүй.

Олзо оршоор бага бүлын үхибүүдтэ тэдхэмжэ үгэхэ талаар байгаа дутуу дундануудые дары усадхаха хэмжээ абахыень министерство, управлени, зургаануудай болон предприяти, организаци, эмхи зургаануудай колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалба.

СТУДЕНТНЭРЭЙ АНСАМБЛЬ

Үдэшэ орой болотор багшанарай институдай гурбадахи корпусой актова зал соо зайн гал яларжа, нээлтэтэй сонхоор хүгжэм дуулдажа байдаг. Энэ хадаа «Байгалай долгинууд» гэжэ студентнэрэй арадай ансамблиин ээлжээтэ репетици боложо байна гээшэ. Нигээд лэ үдэрһөө үдэртэ 16 жэлэй туршада, ерээдүйн багшанар хадаа хатар нааданай, дуу хүгжэмэй эхин шатые шудалжа, өөһэдынгөө һурагшадта заажа, тэдэнээ гоё һайханиие ойлгохо хүмүүжүүлгэ ябуулха аргатай болоно. Мүнөөнэй багшада табигдадаг эрилтэнүүд айхабтар ехэ. Багша гээшэ бүхы юумэ хэжэ шадаха ёһотой: өөрынгөө заажа байһан предмет мэдэхэ, манай гүрэнэй, КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политика һурагшанартаа, олониитэдэ ойлгуулдаг һайн лектор байха, эрдэм техникын, соёл культурын һүүлшын туйлалтануудые тэдэндээ ойлгуулха, хатаржа, дуулажа, зураг зуража шададаг хүн байха зэргэтэй. Дээрэ нэрлэгдэһэн багшын шадабаринуудай зарим хэдыень олгуулха хэрэгтэ багшанарай институдай дэргэдэхи студентнэрэй дуу, хатарай ансамбль ехэ үүргэ дүүргэдэг.

Тус ансамбль 1961 оной апрелиин 15-да түрүүшынгээ концерт табяа. Нигэжэ залуушуулай шэнэ ансамбль мүндэлөө һэн. Энэ хэрэгтэ РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Федор Сергеевич Ивановой хубита ехэ. Ф. С. Иванов ямаршье түлөөһэгүйгөөр городой залуушуулые суглуулжа, хатар наадаанда һургажа эхилээ һэн. Харин хооръе хүгжэмэй училищиин дипломник Бата Очиров ударидадаг байгаа. Энэ ансамблиин бүридэлдэ городой тусхайта дунда ба дээдэ һургуулинуудай студентнэр оролсодог һэн. Харин 1967 онһоо энэ ансамбль багшанарай институдай мэдэлдэ ороһон юм. Энэл жэлээ Агууехэ октябриин социалис революциин болоһоор 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан бүхэроссиин харалгада хабаадажа, лауреадай нэрэдэ хүртөө һэн. Мүн баһа энэл жэл ансамблиин хүтэлбэрилэгшээр Буряадай АССР-эй габьяата артист Сергей Будаевич Доржиев томилогдоһон юм.

Баһал репетицинүүд, репетицинүүд... Ансамблиин коллективэй артистнар бага багаханаар шэнэ хатар һуранад. Тэдэ хулэршэнгэй-нүүд... Хатарай орёо техникын элдэб упражнениинүүдые хойно хойноһоонь хэнэд. Тэдэнэй репертуарта олон арадай хатарнууд оролсодог: буряад, ород, украин, кубинска, негритянска гэхэ мэтэ.

Ансамбль жэлдээ хоёр-гурба дахин үсөөхэншье хоногоор һаа гастрольдо гарадаг. Дунда зэргээр жэлэй 30—40 концерт үгэдэг байха юм. Нигэжэ тус ансамбль республикынгаа ажалшадые соёл культурын талаар хангаха хэрэгтэ өөрынгөө бага бэшэ хубита оруулна.

«Байгалай долгинууд» гэжэ студентнэрэй арадай ансамбль республикынгаа олонхи аймагуудаар, Агын национальна округто Шэтэ, Эрхүү хотонуудаар ба бэшэшье газарнуудаар дуу, хатараа шэнхинүүлжэ, олон тоото харагшадай халуун анхаралда хүртэһэн юм. 1972 оной хабар Хабаровск хотодо болоһон Бүхэсоюзна телефестивальда хабаадаха зуураа, тус ансамбль жюриин үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна. Аха дүү Монголой Арадай Республикада гурба дахин айлшалхадаа, дурасхаалта бэлэгүүдээр, Хүндэлэлэй тэмдэгүүдээр шагнагдаа һэн.

Харин ансамбль мүнөө Зэдын аймагаар аяншалжа ябаһанаа һаяхан бусаба. Тэдэнэр Гэгээтэ, Бургалтай, Боргой, Дэрэстэй, Доодо Тори, Дээдэ Тори, Алцаг, Петропавловка, Оёор ба бусад тосхонуудта хүрэжэ, таряашадта концерт харуулаа. Тэдэнэй концертынь репертуарта олон арадай дуу, хатарнууд, шүлэг, пантомима, жаахан шог расскадууд оролсоно. Харагшад илангаяа хатарай коллективые һайнаар угтан абаһан байха юм. Буряадай АССР-эй габьяата артист, балетмейстер Сергей Будаевич Доржиевай зохёон табиһан «Залуушуулай хатар», «Һүн далайн эрьедэ», «Сүмбэр уулын хормойдо» гэһэн сюитэ, «Адуушанай хатар», «Һээеы даралга» гэхэ мэтэ хатарнууд уян нугалбаритайгаарла, хүхюун зүргэ-нөөрөө харагшадые баясуулаа.

Багшанарай институдай дэргэдэ байгуулагдаһан буряад арадай хүгжэмэй инструментнүүдэй оркестр хатарай хүгжэм гүйсэдхэнэ. Энэ оркестр ансамблиин хүгжэмэй хүтэлбэрилэгшэ Владимир Дашиевич Дамбаевай үүсхэлээр бии болоо һэн. Ансамблиин дуушад Цырен-Дулма Дашицыренова, Максим Раднаев хоёрой дуулахадань, зал соо альга ташалган удаан саг соо замхаагүй.

Тэдэнэр хамта 12 концерт үгөө юм. Аймагай ажалшадые соёл культурын талаар һайнаар хангаһанайнгаа түлөө студентнэрэй ансамбль Зэдын партиин райкомой, аймгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Мүнөө үедэ ансамблиин урда ехэ зорилгонууд табигдана. Тэдэнэр ерэхэ жэлэй эхеэр Эрхүү хотодо үнгэргэгдэхэ зональна харалгада бэлдэжэ байнхай. Ансамблиин коллектив арадай бэлигтэнэй республиканска харалгануудай лауреадай үндэр нэрэ зэргэдэ хэдэ дахин хүртэһэн. Тиигэжэ эдэнэр зональна харалгада ошохо эрхэ олоо. Энэ харюусалгатай харалгануудта хатарай коллектив «Үбгэнэй зүүдэн» гэжэ хатар табихаар хараална.

Ямаршье коллективэй урда бэрхэшээлнүүд дайралдадаг. Жэл бүхэндэ ансамблиин коллективэй зарим гэшүүд институдаа дүүргэнэ. Тиигэжэ ансамбльда шэнэ гэшүүдороно. Табан жэл соо бүхы мэдэхэ, шадаха юумэдээ һургаһан һурагшадынь аунай нэгэ дулаахан үдэр багшадаа ерээд, «һайн байнат даа» гэжэ үнэн зүрхэнһөө хэлэдэг, тиигээд лэ республикынгаа ямар нэгэ һургуули багшалхаяа ошодог. Сергей Будаевич һурагшадтаяа тарахадаа уйдагшье уйладагшье, зүгөөр гомдодоггүй. Юундэб гэбэл, тэрэнэй һурагша бүхэниинь өөһэдөө хатарай кружогуудые эмхидхэжэ, өөһэдөө багша боложо, аха нүхэрэйнгөө хэрэгые саашадань үргэлжэлүүлнэ ха юм. Энэ хэрэгтэ С. Б. Доржиевай һурагшад ехэ амжалтануудые туйладаг. Тэдэнэй зарим нэгыень тоолобол, С. Шагдуров, Б. Баяртуев, М. Доржиев, Ц-Ж. Ешинимаев, С. Гыргешкинов, Ц. Оборов, Л. Дальбинова, Т. Юмсунова, З. Шираппов, Ч-Д. Батуев ба бусад болоно.

Ансамблиин хүгжэлтэдэ институдай партком, тус институдай һуралсалай талаар проректор Сергей Шагжиевич Чагдуров ехэ анхарал хандуулдаг.

Баһал мүнөө үдэшэ һүниин аажамда нээлтэтэй сонхоор гараһан хүгжэм Соведүүдэй талмай дээгүүр зэдэлнэ. Энэ хадаа ансамблиин ээлжээтэ репетици боложо байна ха юм.

Д. ВАЛЬЖИННИМАЕВ

ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

Буркоопсоюзай худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай коллективүүд арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй гурбадахи кварталда ажал хүдэлмэридөө горитой-хон амжалта туйлаа. Тэдэнэр эд бараанай эрьесын, ниитын эдеэ хоолой, хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха 9 һарынгаа түсэб, уялгануудые бүхы талаарнь дүүргэв.

Түсэбэй ёһоор, Буркоопсоюз хүдөөгэй ажалшадта 182.300 мянган түхэригэй эд бараа, эдеэ хоол худалдаха ёһотой байгаа, Тэрэйнэ эмхи зургаанууд 184.215 мянган түхэригэй эд бараа худалдажа, түсэбөө 101,1 процентдэ хүргэбэ. Түсэбһөө гадуур 1.945 мянган түхэригэй эд бараан худалдагдаа гэхэ гү, али нёдондохи жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 7.740 мянган түхэригөөр ехэ болоһон байха юм.

Гурбан кварталай туршада эрилтэтэй һайнаар ажаллажа, түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэһэн район болон аймпотребсоюзууд олон. Тэдэнэй дунда Баргажанай, Кабанскын районууд, Яруунын, Баунтын, Загарайн, Прибайкалиин, Советскэ аймпотребсоюзууд оролсоно. Түсэбһөө гадуур хүдөөгэй ажалшадта тэдэнэр тус тустаа хэдэн зуугаад мянган түхэригэй эд бараа, эдеэ хоол худалдаа.

Зарим эмхи зургаанууд гурбадахи кварталайнгаа түсэб, уялгануудые дүүргэжэ шадаагүй. Зэдын, Захааминай, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй болон Хурамхаанай аймпотребсоюзууд һулаар хүдэлжэ гараһан байна.

М. МАТВЕЕВА.
Буркоопсоюзай түсэблэлгэ - экономическа таһагай начальник.

Энээнһээ урагша олонхи ажахынууд сэбэр һү Улаан-Үдын һүнэй комбинадта тушаагаад тэндэһээ шара шүүһэ зөөжэ, гол түлэб гахайнуудта эдюулдэг байгаа.

Нёдондо жэлһээ хойшо һүнэй комбинадайхид тусхай цех нээжэ, тэндээ һүнэй шара шүүһэ дахин буйлуулжа, элдэб витамин, биомицин гэхэ мэтэ шэмэтэ бодосуудые холилсоод үдхэрүүлэн хатаана. Тиигэжэ шэнгэн шара шүүһэнэй орондо сэбэр һүн һөө дутуугүй тэжээл буйлуулан гаргана. Тэрэнь хүүрай талханшуу бутархай, сагаан шара үнгэтэй юм. Тиимэ хэмэл һү уһанда худхаад, наран тугалнуудта уулгахада сэбэр һүнһөө нэгэшье дутуугүй байдаг.

Мүнөө энэ комбинат үдэр бүри 14 центнер тиимэ хуурай һү буйлуулжа, ганцахан жэлэй юһэ һара соо 197 тонно тиимэ тэжээл ажахынуудта үгөө. Энээнэй ашаар Улаан-Үдын аймагай колхоз, совхозууд олохон центнер сэбэр һү алмана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус цехэй мастер Е. Г. Михайлова мэшээглэгдэһэн хэмэл һүнэй талха шэгнэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ДҮРШЭЛӨӨ ХАЛАН АБАЛСАБА

Багшанарай мэргэжэлээ дээшэлүүлдэг институдай дэргэдэ дунда һургуулинуудай болон педучилищида санитарна бэлэдхэл заадаг багшанарай семинар болобо. Республикын гражданска обороной штабай начальник А. И. Климшик һонирхолтой элидхэл хэбэ.

Удаань Улаан-Үдэ хотын больницануудай врачнар Г. И. Изотова, Д. У. Дегтярникова болон бусад медицинын түрүүшын туһаламжа яагаад үзүүлхэ тухай лекци уншаба.

Семинарта хабаадагшад санитарна һайн түхеэрэлгэтэй хоёрдохи һургуулида ошожо хараһан, дүршэлынь халан абаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (баруун гарһаа): хоёрдохи һургуулиин санитарна бэлэдхэлэй багша Г. К. Кузьмина семинарта хабаадагшадта кабинедэйнгээ түхеэрэлгэ харуулжа байна.

Ч. БУДАЕВАЙ фототекст.

НАЙМААШАД ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭБЭ

Манай Хяагтын аймагай худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд жэлһээ жэл бүри хүдөөгэй ажалшадта эд бараа, эдеэ хоол ехээр худалдана. Жэшээлхэдэ, байгша оной 9 һарын туршада манай аймпотребсоюзай коллектив аймагайнгаа ажалшадта 4.885 мянга гаран түхэригэй эд бараа худалдажа, кварталайнгаа түсэб 102,2 процент дүүргээ, түсэбһөө гадуур 109.800 түхэригэй эд бараан худалдагдаа.

Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй гурбан кварталай түсэб бүхы талаараа амжалтатайгаар дүүрээ. Тиихэдэ сэбэр олзын түсэб 100,2 процент, хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэб 106,7 процент дүүрэһэн байна.

Худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Хяагтын-адагай зургаадахи магазинай коллектив (даагшань Т. С. Белых), тэндэхи хилээмэнэй магазинай коллектив (даагшань В. А. Агафонова), Наушки тосхоной 14-дэхи магазинай коллектив (даагшань В. Н. Хуригалова), Хиагай-адагай 28-дахи магазинай коллектив (даагшань К. П. Потехина), тэндэхи худалдаа наймаанай кустын автолавкые даагша В. Н. Нечаев гэгшэд шалгарба.

Аймагай худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай коллективүүд ажал хүдэлмэридөө бүри һайн амжалтануудые туйлахаар тэмсэжэ байна.

М. ДАДАЕВА.
Хяагтын аймпотребсоюзай ахамад экономист.

...МТЫН ЗӨӨРИДЭ ...УНАХАЙРАГША

...һаа нааша хамтаа... ...лдожо ургуулһан та... ...гээлтэ хоролтогүй... ...й шанартайгаар ху... ...гурэндэ тушааха тү... ...баринуудаа амжалта... ... дүүргэхын тула ... аймагай колхоз, ...лай механизатор... ...э оролдолго гаргаа. ...ысгүй яахаб. Трак... ...ряан ажалай бригадын... ...энэй энэ харюусалга... ...эмэрсэ амжалтатай... ...гэһэнэй ашаар, ан... ...диклэнхи ажахынууд ...уряалгаала сагтань ... шадаа гэжэ эндэ ...мдэглэхэ хэрэгтэй.

... «Сибиряк» кол... ...талаар нилээд дутаг... ... Таряа хуряалгада ...н оньһон машина ...бүтээсэ ехэтэйгээр ... энэ харюусалга... ...аа хүдэлжэ байһан ... ...ено бүхэнэй дун... ...алис мүрысөө үргэ... ...лэрүүлхэ хэрэгтэ ... багаар эндэ хандуу... ... Ургаса хуряалгые ... үдэрһөө эмхигүй... ...улһанай гэмээр тус ... шухала хүдэлмэ... ... соогоо эгээл хой... ...хаарһан байна.

... ерэхэдээ, тра... ...ряан ажалай брига... ... Степанович Ше... ...э харюусалгатай хү... ... зүбөөр эмхидхэхэ ... байха хүн аад, хам... ...ридэ зоргоороо оро... ...балшыса бариг ... өөрынгөө ма... ... Т-16 түхэлэй ...өрынгөө хара хэ... ...ажэ, үмсынгөө ...улхэ ороо һо таряа ... байшоо.

... хурган аман тээ... ...лтэл Шехин хам ...рис өөрынхидөөл ...эглэжэ, зоной хэл... ...ёһоор. «тэһэ» бая ...эрмэлзэдэг байба. Үдэртөө хүн зониие хүдэлгэжэ байһан нэрэ зүүгээд, һүниин харанхыда комбайнуудай бункер сооһоо ороо-һо хулгайлдаг байгаа. Жэшээнь, тэрэ август һарада комбайнернуудай амаржа байха үеэр Г. Усольцевай комбайнһаа бункер сооһоо 32 килограмм горох хулуугаа. Сентябриин 20-ной, 24-нэй һүни Шехин һүниингөө «ажалда» гарахадаа, 90—120 килограмм ороо һо олзотой гэртээ бусаһан байна.

«Аргамжые хэды һубибашье, үзүүрынь олдохо» гэжэ арад зоной хэлсэдэгтэл, бригадир Шехинэй хара та хэрэгүүд балшыса тодорбо. Һара шахуу үедэ хулгайшан Шехин 210 килограмм таряа, 32 килограмм горох өөрынгөө амбаарта хулуужа хадагалһанайнгаа түлөө түрмэдэ хаагдаба.

Шехин мүрдэлгын үедэ энэ гэмтэ ябадалаа сагааруулха гэжэ хэды дахин оролдоо. Комбайнер Усольцевтай хамтаржа, ороо һо абаа һэмди гэжэ ямаршье гэм хээгүй хүниие хардаха һэдэлгэ гаргаһан байха юм.

Хэдэн дахин хулгай хэжэ, түрмэдэ хаагдаһан Шехинэй бузар хэрэгүүдые сагааруулхын тула колхозой правлени, партком тэрээндэ һайн хүн гэһэн характеристикэ бэшэһэн байна. Хамтын зөөридэ тэрэнэй ямараар хандадаг байһыень элирүүлхэ гэжэ «Сибиряк» ... хозой хүтэлбэрилэгшэд оролдоогүй.

Шехин «улаан сурбада» дарагдаһан хүн бэшэ. Энэ хүн юугээр ядааб! Юугээршье ядаагүй. Үмсэдөө «Москвич» маркын машинатай болохоёо байһан. Мүнөө колхозой ороо һо таряагаар гахай олоор тэжээжэ, баяжаха хүсэлынь гаһарба. Колхозой зөөридэ зоргоороо ороһон Ю. С. Шехин арадай сүүдэй шиидхэбэреэр 1 жэлээр хаһагдаа.

Д. ХУБИТУЕВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
Телеграф Телефон Радио

СОФИ

ХАНИ ЁҺОНОЙ АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР

ТАСС

БКП-гэй ЦК-ай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков хани ёһоной албанай хэрэгээр ерээд байһан Анголые сүлөөлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй (МПЛА) түрүүлэгшэ, НРА-гай президент Антонио Агостиньо Нетотэй уулзажа хөөрэлдэбэ.

Эб найрамдалай, демократиин ба социальна дэбжэлтын хэрэгэй аша туһада ниитэ-политическэ, научна ба зохёохы ажал ябуулгынь түлөө А. А. Нетэдэ Т. Живков Димитровскэ шан баярай оршон байдалда барюулба.

НЬЮ-ЙОРК

БҮТЭМЖЭТЭЙ ҺАЙН ХӨӨРЭЛДӨӨН

ТАСС

ООН-ой Генеральна Ассамблейн эндэ боложо байһан XXXI сесси дээрэ политическэ асуудалнуудаар юрэнхы хөөрэлдөөн дүүрэнтэжэ байна. Уласхоорондын нэрэ хүндэ ехэтэй энэ эмхиин гэшүүн болохо 145 оронуудай бүхы шахуу түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадаа. Уласхоорондын оршон байдалда һайн хубилалтануудай боложо байһан үедэ энэ үнгэржэ байна гээд хөөрэлдөөндэ хабаадагшадай олонхинь тэмдэглэбэ. Амгалан гуримаар зэргэ оршохо гол ёһонуудые баталха, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае хүгжөөхэ хэрэгтэ нилээд ехэ амжалтанууд туйлагдаа гээд социалис оронуудай түлөөлэгшэд, «гурбадахи дэлхэйн» эльгээгдэмэлнүүд, капиталис гүрэнүүдэй олон делегадууд сэдьхэлээ ханангяар баталһан байна.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй Түгэсхэлэй акт «Оронуудай хоорондохи харилсаанай уласхоорондын ёһо гурим политическэ аргаар баталха» шухала нүхэсэл болоһон байна гэжэ Финляндиин гадаадын хэрэгүүдэй министр К. Сорса тэмдэглээ. Хельсинкидэ туйлагдаһан амжалта ООН-ой үг зорилгонуудта, гол ёһонуудта бүрин харюусана гээд тэрэ мэдүүлбэ.

Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин эмхидхэгдэн байгуулагдаһан 1945 онһоо хойшо оруулһан үнэтэ-шухаг дурадхалнууд уласхоорондын политическэ байдалые һайжаруулха арга олгодог юм гээд сессидэ хабаадагшадай олонхинь тэмдэглээ. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, буу зэбсэгүүдые хуряаха, уласхоорондын эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ талаар нэгэдүүлэгдэһэн гол шухала дурадхалнуудые Советскэ Союз оруулаа гэжэ Нигериин гадаадын хэрэгүүдэй талаар федеральна комиссар Дж. Гарба мэдүүлбэ.

Гадаадын эзэрхэг түримхэн ябуулгын, үндэһэ яһа найн илгаа гаргалгын, апартеидэй, империалис ба шэнэ түхэлэй колониальна дарлалта мүлжэлгын хойшолонгуудые усадхаха тухай асуудалнуудаар үргэн ехэ хөөрэлдөөн болоһон байна.

Эжени Коттоной нэрээр үйлсэ

ПАРИЖ. Француз эб уласхоорондын эхэнэрнүүдэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша Эжени Коттоной нэрэ муниципальна Соведэй шиидхэбэреэр Парижай үйлсэнүүдэй нэгэндэ олгогдоо.

(ТАСС).

ЛИССАБОН

ПКП-гэй VIII съездэ бэлэдхэл

ТАСС

Португалиин Компартиин Центральна Комитет ноябриин 11—14-дэ болохо «ПКП-гэй VIII съездын тезисүүдые» нютагай партиина организацинуудаар таһалжа эхилбэ. ПКП-гэй ЦК-гай пленум дээрэ эдэ зохёогдожо, һайшаагдан абтаһан байгаа.

Хүн зоной гражданин эрхэнүүдые, демократическа ёһо гуримые хамгаалха, экономическа ба финансын тогтууритай байлгые хангаха, үргэн ниитэ арад зоной байдал һайжаруулха, национальна бэеэ дааһан байдал бэхижүүлхэ зорилготой хэмжээ ябуулганууд эдэ тезисүүд дотор табигданхай.

БОНН

Бонндохи политическэ эдэбхи

ТАСС

Бундестагта үнгэргэгдэһэн һунгалтаһаа хойшо долоон хоногой үнгэрэмсоор СДПГ-гэй түрүүлэгшын орлогшо Г. Шмидт түрүүтэй шэнэ коалиционно правительство эмхидхэхэ тухай асуудал гол түлэб шиидхэгдэжэ гэжэ Баруун Германиин ниислэл хотын политическэ тушаалтад тоолоно. СДПГ-эй, СвДП-гэй хүтэлбэрилхы органууд хамтаараа ажаллаха хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлээ. СДПГ-эй түрүүлэгшэ В. Брандт, СвДП-гэй түрүүлэгшэ Г-Д. Геншер энэ тухайдаа ФРГ-гэй президент В. Шеельдэ дуулгаа һэн.

В. Шеель Баруун Германиин телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, депутадуудай олонхиин зүгһөө дэмжэгдэһэн политическэ ажал ябуулагшын канцлерай тушаалда һунгагдахыень бундестагта дурадхаха байнаб гэжэ мэдүүлээ. Һунгалтын дүнгүүдээр парламентскэ олонхи дуу абаһан СДПГ ба СвДП-һээ канцлерай тушаалда дэбжүүлэгдэһэн ниитэ кандидат Г. Шмидт тухай эндэ хэлэгдэнэ гээд хүлээжэ байнаа.

ЛИССАБОН

ХАРИЛСААМНАЙ ХҮГЖЭНЭ

ТАСС

Португалиин ба Советскэ Союзай хоорондохи харилсаан амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Нэгэ нэгэнэйнгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэһэн гол ёһые хоёр талын тодо наринаар сахиһанай үндэһөөр харилсаамнай хүгжөөгдэнэ гэжэ Португалиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Марио Невиш «Диарю ди Нотисиаш» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

Португалиин революциин эхинһээ хойшо 1974 оной апрелиин 25-һаа Советскэ Союзай арадууд, совет хүтэлбэрилэгшэд Португалитай харилсаа холбоогоо гүнзэгырүүлэн хүгжөөхые оролдоно гэжэ элшэн сайд тэмдэглэбэ. Португалиин гүрэнэй ба политическэ ажал ябуулагшадай хани ёһоной албанай хэрэгээр Москвада ерэжэ, совет ниислэл хотодо хэһэн хөөрэлдөөнүүд Португалиин ба СССР-эй хоорондохи харилсаанда һайн үндэһэ һуури табиһан байна. Энээнэй ашаар Португалиин Советскэ Союзай хоорондо хэдэ хэдэн шухала хэлсээнүүд баталагдаа.

НЬЮ-ЙОРК

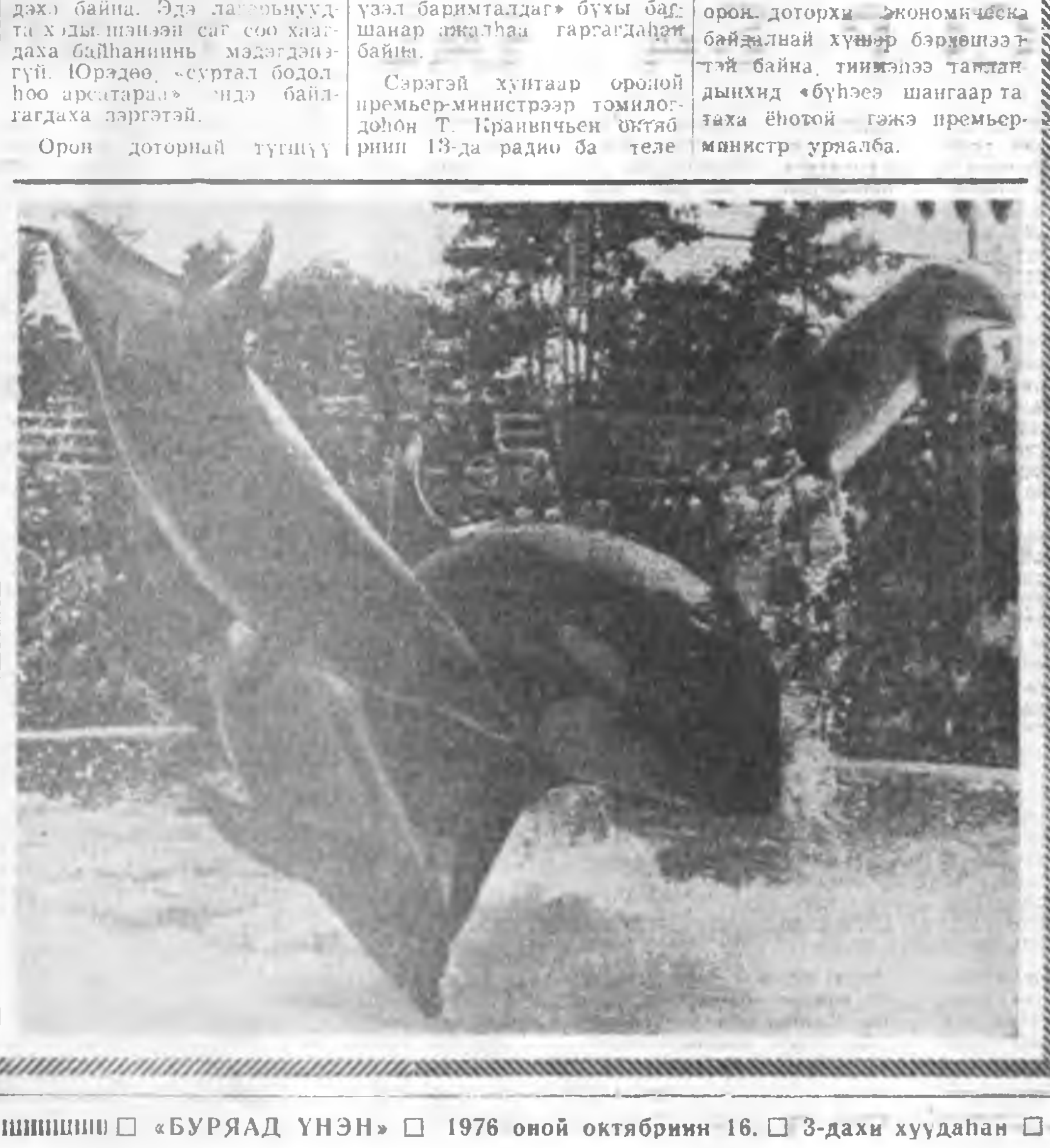
ТАИЛАНДДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Сэрэгэй урбалтын үедэ, тэрэнэй һүүлээр баригдажа хаагдаһан хүнүүдые «һургаан хүмүүжүүлхын» түлөө сэрэгэй засагаархид тусхай лагерьнуудые бүхы орон дотороо байгуулжа эхилхэнь гэжэ Бангкокто соносхогдоо. «Зүүн тала баримталдаг» гэжэ һэжэгтэ ороһон Таиландын бүхы хүнүүд ниитэ эльгээгдэхэ байна. Эдэ лагерьнуудта ходынэй сааг соо хаагдаха байһаниинь мэдэгдэнэгүй. Юрэдөө, «суртал бодол һоо арсатарал» эндэ байлгагдаха зэргэтэй.

Орон доторнай түгшүүритэй болоод байна гэжэ тэмдэглэн, зонхилхы хунта бүхы һургуулинуудые хааха гэһэн захиралта үгэбэ. Дээдэ һургуулинуудта профессорско-багшанарай дунда «арюудхан сэбэрлэлгын» хүдэлмэри эхилэгдээ. Захиргаанай хубилалтануудые хэдэг соведэй түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, «зүүнэй үзэл баримталдаг» бүхы багшанар ажалһаа гаргагдаһан байна.

Сэрэгэй хунтаар оронной премьер-министрээр томилогдоһон Т. Краивичьен октябриин 13-да радио ба телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, орон доторхи демократическа хүтэлбэринэгэ «һаяар» пэргээгдэхэ юм гэһэн генералнуудай түрүүшын найдуулганууд худал хуурмаг байна гэжэ мэдүүлээ. Орон доторо гүрэнэй засагай һунгадамал зургаануудые 12 жэлэй үнгэрһэн хойно, 1988 ондо эмхидхэн байгуулхые хунтын зонхилхы совет түсэблэнэ гэжэ Краивичьен тэмдэглээ. Премьер-министр орон доторхи экономическа байдалнай хүшэр бэрхэшээлтэй байна, тиимэһээ таилан дынхид «бүһөө шангаар татаха ёһотой» гэжэ премьер-министр уряалба.

АНГЛИ. Виндзорско сафари паркда дельфиннарнумай ёһотой һонин «ансамбль» бии. Гаһар томо Раму гэжэ дельфинэй, мүн тэрэнэй гурбан нүхэдэй «хатарые» хүн зон ехэл һонирхон харадаг юм.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШ...

Анонимщигууд тухай бодомж...

Һугабша болон эрээл...

Уран шүлэгэй долгин.

РСФСР-эй габьяата уран зурааша, Буряадай АССР-эй уран зураашадай Холбооной правлениин түрүүлэгшэ Д-Н. Дугаров һаяшаг хэһэн зурагаа уран зурааша А. Даржаевтай зүбшэн хэлсэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

БУРЯАД ЭДЕЭНЭЙ ҮДЭР

Улаан-Үдын «Баргажан» ресторанай хүдэлмэрилэгшэд уржадэр буряад эдеэнэй үдэр соносхожо, хотынгоо ажалшадые үдын хоолоор хүндэлбэ. Эндэ ороһон хүнүүд буряад олон янзын эдеэ хоол меню сооһоо шэлэн абажа, официантнуудта захил хэнэ.

Лабшаатай шүлэн, хошхоног, шуһан, гэдэһэтэй мяхан, һугабша, хуушуур, бууза, шанаһан зөөхэй (саламат), һүтэй ногоон сай эдеэнэй дунда бии байба.

— Буряад эдеэнэй тусгаар үдэр эмхидхэгдэһэниинь яһала һайшаалтай. Лабшаатай шүлэн, һугабша, хошхоног, һүтэй ногоон сайнь яһала һайнаар, амтатайгаар бэлэдхэгдэнхэй, — гэжэ ресторанда орожо, үдын хоол бариһан ажалшад зүб лэ тобшолол хэнэ.

«Баргажан» ресторанай тогоошод, эдеэ бэлдэгшэд буряад эдеэнэй үдэртэ яһала бэлдэһэн, түхеэрэһэн байна. Тиин кулинарнуудай соведэй үүсхэлээр иимэ үдэр соносхогдоһон байгаа.

— Түрүүшын туршалгаһаа тобшолол хэжэ, дутуу дундануудаа зайсуулжа, буряад эдеэнэйнгээ үдэрые саашадаа ходо эмхидхэдэг заншалтай болохо һанаан бии. Һайн эдеэ бэлдэжэ шадаха тогоошод манайда олон. Тэдэнэй нэгэн гэхэдэ, зургаадахи разрядай тогоошон Г. Ц. Цырендоржиева, эдеэ тааруулжа табидаг Л. Н. Груднина гэгшэд болоно, — гэжэ тус ресторанай үйлэдбэриин таһагые даагша Л. А. Иванова хөөрэнэ.

МАНАЙ КОРР.

АРАДАЙ АМАН ЗОХЁОЛОЙ АБДАРҺАА

ТААБАРИНУУД

Түмэр хүлэг түби дүүргээ.
(Телеграф).

Эхын үгэһэн тоһо эдихэдэ холо.
(Альган).

Ангайха аматай аад, залгиха хоолойгүй.
(Хайша).

Шамһаа бага аад, шамайе илахаб.
(Нойр).

Ороходоо олон, гарахадаа ганса.
(Түлеэ оруулха).

Морин гэхэдэ эбэртэй, үхэр гэхэдэ зээрдэ.
(Тархаан).

Талада татаһан мяхан.
(Шоргоолжон).

Мүнсэгэр морине унажа болохогүй,
Мүнгэн ташуур барижа болохогүй.
(Шоно, могой).

С. БАЛДАЕВАЙ суглуулбариһаа.

***

Зургаан хүлтэй, нэгэ һүүлтэй,
Дүрбэн нюдэтэй, хоёр аматай.
(Моритой хүн)
Харахада хара.
Хазахада ногоон.
(Мойһон).
Саһан шэнги сагаан,
Уһан шэнги шэнгэн.
(Һүн).
Ехэ үхэр ерэн хабһатай.
(Гэрэй хана).
Газаа агта морин,
Гэртэ аргамжын үзүүр.
(Наран, наранай туяа).
Далигүй шуоуун ниидээд ерэбэ.
Эрхыгүй хүбүүн харбаад унагааба,
Амагүй хүн тодоод эдибэ.
(Үүлэн, бороо, газар).
Үбэлдөө ургажа ябаха,
Нажартаа үмхиржэ ябаха.
(Бугын эбэр).
Хүлгүй морёор ябааб,
Һүүжэгүй мяхаар эдеэлээб.
(Онгосо, загаһан).
Сагааниинь хараяа үлдэбэ
(Үдэр, һүни).

Улаан-Үдын 1-дэхи интернат-һургуулиин литературна кружогойхидой суглуулбариһаа.

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Бололгүй юумэнһөө булэдай үзүүр хухарха.
Хаһта ар түлеэн гал гутааха,
Харуу ээы гэр гутааха.
Шэгэй сэбэрһээ сэдьхэлэй сэбэр дээрэ.
Хобдог хүниие хонишон бү болго.
Хомхой хүниие тогоошон бү болго.
Алта ехэтын абари муухай,
Зоори ехэтын зүүдэн муухай.
Һүрэгһөө таһарһан мал шоныи хүлһэн,
Нүхэдһөө таһарһан хүн дайсанай хүлһэн.
Уур бэе зобоохо,
Уула мори зобоохо.
Танилтай хүн талын шэнээн,
Танилгүй хүн — альганай шэнээн.
Хүнһөө жэшээ аба,
Хүдэлмэриһөө дүршэл оло.

(1-дэхи интернат-һургуулиин литературна кружогойхидой суглуулбариһаа).

НЭРЭЕЭ НЮУҺАН НЭХЫТЭНҮҮ...

УЛААН-ҮДЫН педучилищида хүдэлжэ байдаг танил багшамни намда ингэжэ хөөрөө һэн

— Ажалдаа шунажа, бүхы сэдьхэлһээ хүдэлхэш. Студентнэрээ һайнаар һургаха, хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдохош. Тиигэжэ ябахадаш, хотон рууш хоро хаяшад байдаг юм байна.

— Юун болооб? — гэжэ асуубаб.

— Үсэгэлдэр директор намайе кабинедтээ дуудаад, дээдын зургааһаа нэгэ бэшэгэй буулгабари ерээ, хаража, шалгажа үзэгты гээ. Теэд бидэ таниие үнинэй мэдэнэ ха юмбибди даа гэжэ хэлэбэл даа.

— Тэрэнь юун бэшэг юм?

— Анонимна бэшэг. Наһаараашье минии хээгүй наян долоон нүгэл цамда няажа, элдэб үнгөөр бэшээ юм ха. Иимэ хүн ерээдүйн багшанарые хүмүүжүүлжэ шадаха юм аал гэһэн асуудал табяа юм хаш.

— Теэд нэрээ нюугаа хадаа худалаар бэшэжэ, зорюута хардажа байһанаа мэдэһэн хүн гээшэ ааб даа. Юуень тиитэрээ гажараабта? — гээ һэм. Тиихэдэмни бууралтажа эхилһэн толгойтой багша хүндөөр һанаа алдаад:

— Тиигэжэл һанаад лэ, сэдьхэлээ заһанаб. Тиигээшье һаа, **юунэй түлөө гээшэб** гэжэ һанахадаа, ээлүүдгүй гажарнам. Дээдын зургаан руу бэшэг ябуулхадаа, нэгэл зорилготой байгаа юм бэшэ гү? Нам тухай хэрэггүй үргэ хэлэ гаргажа, нэрыемни бузарлаха гээ юм бэшэ гү? — гэжэ хэлээ һэн.

Улаан-Үдын түмэр замшадай соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ С. тухай анонимна бэшэг Зүүн Сибириин түмэр харгын отделенидэ ороо. Киногой билет худалдаад, мүнгыень эдинэ гэжэ бэшэһэн байгаа. Тусхай комиссиин шалгажа үзэхэдэ, нэгэшье сагаан эдигдээгүй, худалдаһан билетэй тоо түшааһан мүнгэнэй дүн хоёр тон зүбөөр мүргэлдөө бшуу. Имагтал билет тараагша һэжэглэлдэ ороһондоо аягүйрхэһэн, сэдьхэлээ гажарһан байха юм. Харин нэрээ нюужа, хүниие хардаһан бэшэгэй автор хажуу тээһээнь бүтүү наадалан энеэбхилжэ ябаа ёһотой.

Хорини аймагай Тээгдэ нютагһаа олон хүнэй гар табиһан бэшэг редакцида ерээ һэн. Һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд түлеэнэй мүнгэ эдинэ гэжэ тэрэ бэшэг соогоо бэшэнхэй байгаа. Тэрэ бэшэгые уншахадаа, доронь табигдаһан нэрэнүүд нэгэл хүнэй гараар бэшээтэй гэжэ ямаршье экспертизэгүйгөөр тухайлхаар байгаа һэн. Бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтые шалгахын тула газетын хүдэлмэрилэгшэ хэжэ байһан хүдэлмэриеэ орхёод, аянда гараха баатай болоо һэн. Харин тэндэ ошоод, сомоной Соведэй нютагай эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдтэй шалгажа үзэхэдэнь, бэшэгтэ «гараа табиһан» хүнүүд Тээгдэ нютагта ажаһуудаггүй байшоо. Тиихэдээ анонимна автор өөрынгөө нэрые нюухаһаа гадна, тэрэ нэрэнүүдые һанааараа абаад бэшээ бшуу.

Һаяхан хүдэлмэридөө һуутарни, анхандаа намтай хамта хүдэлһэн эхэнэр орожо ерэбэ. Елена Бадмаевна гээд нэрлэе. Шарайнь схээр зобоһоной тэмдэгтэй. Газаашаа гарахые дурадхаад, нэгэ бэшэг парбайба. Нилээн олон үдэр соо тэрэниие абажа ябаа хаш — үнгүүлшэнхэй.

«Хүдэлмэриһөө ерээд, юугээ хэжэ һууна хабши, хүхыһэн үлэгшэн! — гэжэ уншаад, ехэ гайхажа, хажуудахиингаа чиюур харабаб. Тэрэмни саашань унша гэһэн тэмдэг үгэбэ. — Үшаралта ябадал бэдэржэ, энээгүүр тэрээгүүр хатаралдадаг эрэ нохойнуудые суглуулаад, урда хойноно орожо ябаад, һүүлээ шарбан гиинажа байнагши?

— Хүрөө болог даа, би иимэ муухай бэшэг уншахагүйб, — гээд бэшэгыень бусаахаяа забдахадам:

— Унша, унша, — гээд һалабагүй. Уншаха хэбэргүй байхадамни, өөрөө уншажа ороо. Хоолойнь шэшэрнэ, нюдөөрнь дүүрэн уһан гүйнэ.

Одоо нимээр лэ хүнэй дуугараа һаа, аманда багтахагүй үгэнүүдые хэлэдэг хүн гэлсэжэ, арад зон шоо үзэдэг ёһотой. Бэшэгээ саашань уншахадань, одоо аманда багташагүй үгэнүүд бэшээтэй байгаа. Аглаг юртэмсын агаараар амилжа ябадаг юрын лэ хүнэй бэшэһэн бэшэг гэжэ һанахын аргагүй. Ямар ехэ хоро шаран зүрхэн соонь орьёлно хаб? Али ураг тархинь элүүр бэшэ байна ха гү? Юрэдөө, ямаршье зэмэгүй хүниие элдэб муухайгаар хардаха гээшэмнай элүүр хүнэй ухаанда багташагүй юумэ бэшэ аал?

— Хэн бэшээ гэжэ һананаш?

— Мэдэнэгүйб.

— Нэгэ хүндэ муу юумэ хэһэн байгаа хаш даа.

— Үгы, хэндэшье муу юумэ хээгүйб...

Нээрээшье, тэрэ эхэнэр һайн зантай, хүндэ муу юумэ хэжэ шадахагүй хүн. Хоёр үхибүүтэй. Нүхэрынь гэнтын аюулаар наһа бараһан. Теэд... хэн нэгэн лэ тэрээндэ муу һанажа, элдэб муухайгаар бэшээ ха юм.

НЭРЭЕЭ НЮУДАГ нэхытэнүүд тиимэшье олон бэшэ. Гэбэшье тиимэшүүл олоной дундуур шургаад лэ, **хэниие хардахам ааб, хэндэ муу юумэ хэхэм ааб, хэнэй сэдьхэл сэнтүүлхэм ааб** гэжэ һэмээхэн доогуур гэтэжэ ябадаг байна гээшэ ааб даа. Тиимэ хүнүүд нюурташ нялдаганаад, нюргандаш гараад... шиндам далайха

Имагтал тэдэнһээ боложо үнэн сэхэ хүнүүдэй сэдьхэлдэ һэжэглэл, гажарал түрэдэг, хэды олон хүн ажалаа һаатуулаад, ямаршье үндэһэгүй баримтануудые шалгажа, хайран сагаа гээдэг.

Нэрээ нюугшадые юридическэ хэлэн дээрэ **анонимщигууд** гэжэ нэрлэдэг ха юм даа. Харин анонимщигууд гээшэмнай хардаашад бэшэ гү? РСФСР-эй уголовно кодексын «Хардалга» гэжэ нэрлэгдэһэн 130-дахи статья соо ингэжэ бэшээтэй: **«Хардалга гэхэ гү, али ондоо хүниие зорюута худалаар бузарлаһан хуурмаг һураг тараалга, —**

нэгэ жэл хүрэтэр болзороор эрхээ хаһуулан гү, али тиимэл болзортойгоор баалалтын хүдэлмэридэ ябуулагдан гү, али табин түхэриг хүрэтэр яла түлэлгөөр гү, али муу юумэ хэһэнээ заһахаар уялгалагдан гү, али олониитээр зэмэлүүлэгдэн хэһээгдэдэг, үгышье бол, ниитын нүлөөнэй хэмжээн абтадаг.

Хэблэгдэһэн гү, али ондоо аргаар олон болгогдон тараагдаһан хардалга, мүн урдань хардалгын түлөө сүүдлүүлһэн хүнэй хэһэн хардалга, —

гурбан жэл хүрэтэр болзороор эрхээ хаһагдаха гү, али нэгэ жэл хүрэтэр болзортойгоор баалалтын хүдэлмэридэ ябуулагдан хэһээгдэхэ.

Гүрэн түрын гү, али ондоо хүшэр гэм хээ гэһэн гэмнэлгэтэй нэгэдүүлһэн хардалга, —

табан жэл хүрэтэр... роор эрхээ хаһуу... һээгдэхэ».

Зүгөөр нэрээ... ондоо хүниие харда... бэшэдэг хүнүүд... мүрдэлгэдэ орохогү... дэниие засаг түрэ... гэжэ ойлгожо мага... мэшье бэшэ ааб д... дуулагша хүнэй го... хүнэй эрхые ариша... гаанууд гэмтэй нюу... рүүлхэ аргатай. ... хээ, бэшэлгын маяг... найруулга — хүни... хэйлһэн бусадшье ... бэшэгые наряар ш... элирээдхихэ юм.

Гэхэ зуура хүнии... һан бэшэг бэшэжэ ... образые һанаандаа т... үзэхэ һэдэлгэ гар... дөө, ямархан зүһэтэй... хан дотортой ... «ажалда» үнэтэ ... рюулдаг хаб? Уха... лойнгоо хүгжэлтөөр, ... на шанар шэнжээрэ... гүйшэг лэ хүнэй дүр... дэ харагдаха юм. ... хардаха зорилго үр... һан анонимщигууда... хинь бури боложо ... һон байдаггүй юм аа... һэжэглэхээр.

Юрэдөө, хэһээлтэ... салдахабди, үнэн сэ... нюдэндэ тудалдахаг... жэ бү һаныт гээд ... нюудаг нэхытэнүүд... гаар һануулха дура...

Ц. ДОНДОГ...

Аглаг Буряад орондом
Алтан намар айлшалжа,
Түрэл хотымни шарайн
Түхэл шэнжые хубилгаа.
Аллей, саадууд соогуур
Алтан набшын хиидэхэдэ,
Жаахан хүүгэд хүхилдэн,
Жарган байжа суглуулаа.
Улаан-Үдын гудамжаар
Улад зомнай хүлгөөгэй,
Шэрүүн үбэлөө угтахаа
Шэмхэн бэеэ зэһэнхэй.
Шаргал наранай туяа.
Шара набшын халуун
Һэрюун амяар амилһан
Һэбшээн соогуур тунанхай.
Улаан-Үдын гудамжаар
Улаан ягаан трэмвайн,
Алаг эреэн зүһэтэй
Автобусуудай түерөөн.
Аглаг Буряад орондом
Алтан намар айлшалаад,
Алим жэмэс, тарьяагаа
Амбаар дүүрэтэр эдханхай.
Улад зонойм амжалта
Улаан-Үдые шэмэглээ:
Эдеэгээр дүүрэн машина
Элеватор тээшэ субанхай.
Алтарһан шара набшанууд
Аалихан шэбэнэлдэн унажа,
Алаг эреэн хибэстэл,
Асфальт дээгүүр хүбхынэ.
Һэрюун амитай намартай
Һэбшээ татан ерэжэ,
Сагаан дахатай үбэлөө
Саян тээһээ дахуулаа.

Барай-Адагһаа сэлгеэ сагаан Түгнын талаар уруудахада, Түгнэ голой урда бэедэ тиимэ үндэршье бэшэ, намжаа тала руу хушуурач ороһон багахан хада обёорхот. Үни удаан саг соо зүг бүхэнэй һалхи шуурганда, саһа бороодо сохюулжа элэшэһэн оройтой энэ хадын түүхые бүри бага балшар наһандаа нютагайнгаа нэгэ үбгэжөөлһөө дуулажа, һанаан сэдьхэлдээ бүхөөр хадуужа абаа бэлэйб. Эртэ урда сагай энэ домог соо халуун инаг дуранай гунигта түүхэ хэлэгдэжэ, мүнөөшье болотор зүрхэ сэдьхэлыем хүлгүүлдэг.

...Буурал тэрэ сагта Түгнэ голой урда бэедэ Даблайн Шара мэргэн гэһэн алдартай, дархан солотой хүбүүн амгалан тэнюун ажаһууһан юм гэхэ. Баатар ехэ хүсэтэй, бардам дорюун абари зантай тэрэ хүбүүнэй адуу малайнь бэлшээгүй, албата олон зонойнь ябаагүй газар ойро тойрон үгы байгаа ха. Табан хушуута малайнь Түгнэ голһоо нэгэ доро ундалхада, тэрэнэйнь урасхал номгоржо, бага болодог, шэргэдэг һэн хаш.

Он жэлнүүд һубарилдан ошожо, Даблайн Шара мэргэн хүсэ шадалайнгаа эгээл түлэгтэ хүрэжэ, олон зонойнгоо омогорхол болоод байгаа.

— Ханилжа һууха нүхэргүй дээрэһээ нэгэтэ тэрэ ганса һайхан нүхэрөө олохо гэжэ шиидээд, дааган зээрдээ эмээллэжэ мордоһон юм гэхэ. Олохон газар дайдаар тэнэжэ, сэдьхэл зүрхэндөө таарама нүхэрые оложо шадаагүй һэн хаш. Байгалай хойто бэеэр нэгэтэ «Даблайн

ТҮГНЫН ДОМОГ

Шара мэргэнэй омогынь ехэ гү, али дайдын олон басагадай шарайнь адли гээшэ гү?» гэжэ голхорон шэбшэжэ ябатарнь, хурдан хара моритой хүбүүн хажуугаарнь хуа тооһо үрхирүүлэн гарашаба ха. Хабтагай үргэн Түгнэдөө хүнэй хойно гараагүй Даблайн Шара мэргэншье дааган зээрдээ нэншээд, хойноһоонь зурылгашоо бэлэй. Уданшьегүй тэрэнээ хүсэжэ, үтэр зогсоохо гэжэ, угзаржа моринень байлгахадань, урдань гайхалтай һайхан басаган байжа байба. Гэлыхын ехээр гэлыһэн хүбүүн тэрэнээ табижархёод, мишл хараад үлэшэн алдажа байтараа, хойноһоонь морiёо табилуулба. Хараа барааень алдангүй морiёо дугшуулжа, хотон айлдань хүрэлсэжэ ерэһэн юм ха. Уулзаһан тэрэ басаганиинь хэлэшэгүй хатуу харьяд бөөгэй һанаха байха ори ганса басаган байгаа хаш. Теэд Даблайн Шара мэргэн тэрэ бөөһөө басагыень үсэд нэтэрүүгээр эрижэ, үгэ хүүртээ оруулжа шадаа хаш. Теэд бөө зүбшөөгөө болобошье, хара һанаандаа басагаяа холын хүндэ үгэхэгүй гэжэ шиидэһэн байба. Элдэб шалтаг оложо, түрэ хуримыень хойшолуулжал байгаа. Даблайн Шара мэргэн аргадажашье туршаба, үнэтэ бэлэг сэлэгшье үгэбэ, олон адууһа малшье туужа асарба. Тиихэдэл Байгал далайн мүльһэн дээгүүр адууһа малаа туужа ябахадаа, «Далайн жэжэ жараахай олон гү, али Даблайн Шара мэргэнэй адуун олон гү?» һэн байгаа хаш. ...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Агуу ехэ Октябриин Социалис Революциин 59 жэлэй ойдо КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан уряанууд. ТАСС-ай мэдээсэл. «Союз-23» гэжэ сансын буулинай онгосо ниидхүүлэгдэбэ». Нүхэр А. П. Кириленкэдэ шагнал барюулагдаба. (Түгэсхэлынь гурбадахи хуудаһанда). КПСС-эй Буряадай обкомой 3-дахи пленум тухай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. Соведүүдэй хүдэлмэри. «Гол анхарал» — П Филипповой статья. «Газарай татаса» — В. Николаевай очерк. «Зүблэхэ зүйлдэ — шанарай асуудал» — В. Карнауховагай мэдээсэл. «Совет ороншэнэ һонин» — суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда. Түби дэлхэйн һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Субботын галхан».

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«Орбита». 10.05 — «А ну-ка, девушки!». 11.15. — Циркын арена дээрэ. 12.00 — Телевизор харагшадай бэшэгүүдээр. Хүгжэмтэ программа. 12.25 — «Зураг бүридэнь наран». 12.40 — «Онтохондо айлшаар». «Королевство кривых зеркал», кинофильм. 14.00 — Шэнэ һонин. 14.10 — Забһарлалга. 14.20 — «Приключение малыша Гиппопо» — мультфильм. 14.30 — «Хани барисаан» — тележурнал. 15.00 — А. П. Чеховэн «Чайка» гэжэ зүжэгэй түрүүшынхеэ табигдаһаар 80 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, ССР Союзай Московско уран һайханай академическэ театрай фильм-зүжэг. 18.00 — «Время». 18.30—«Элүүр энхэ» гэжэ почтын программа 19.00 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак» — «Химик» (Воскресенск). 21.15 — Забһарлалга. 21.25 — «А ну-ка, девушки!». 22.45 — Циркын арена дээрэ. 23.30 — «Время». 24.00— Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Киев) — «Торпедо» (М).

САГАН УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай бага сага нойтон саһан орохо. Баруун хойноһоо секундын 10—15 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Республикын ехэнхи газарнуудта 5—10. Ахын. Түнхэнэй хойто аймагуудаар 1—8 градус дулаан байха.

ОНТОХОН

ТУРУУН ЮУНДЭ ҺАЛААТАЙБ?

Урдын урда сагта, уһан ехэ далайн шалбааг байха сагта, уула үндэр хадын болдог байха үедэ һэн ха. Хүйтэнэй эзэн дулаанай эзэн хоёр хүсэ шадалаа туршалсажа үзэебди гэлсэбэ.

Хүйтэнэйнь эзэн:

— Юһэн хоног соо дэлхэйе хүргэжэрхихэб. Тиихэдэм ши хайлуулжа шадахагүйш, — гэбэ.

Дулаанайнь эзэн:

— Найман үдэр соо саһа мүльһыеш хуу хайлуулаад, гүн ехэ уһан далай тогтоожорхихоб. Тиихэдэм ши халуунiие халхалжа шадахагүйш. — гээ һэн.

Хүйтэнэй эзэн халуунай эзэн хоёр «Хэмнай бооһоогоо шүүнэб, тэрэмнай нүгөөдэеэ мэдэлдээ абаха» гэлсэбэд.

Хүйтэнэй эзэн юһэн хоног соо юрэ бусын хүйтэ буулгажа, саһа шуурга хүдэлгэжэ, дэлхэйе сэбдэг мүльһэн болотор хүргэжэрхёод, амба томо бухa бүтээжэ, абаран халхалагшаар табиба.

Дулаанай эзэн өөрынгөө ээлжээндэ найман ехэ нара бүтээжэ, дэлхэйе найман зүгһөөнь найман үдэр соо гал халуун нараар гам хайрагүй шаруулаад, уһан ехэ далай тогтоожорхибо ха.

Тиигээд хаана мүльһэн үлөө хаб гэжэ шалгахадань, амба томо бухын дүрбэн ехэ туруун доро мүльһэн үлэһэн байжа, урда хоёр туруун дорохинь — Урдэ мүльһэтэ далай боложо, хойто хоёр туруун дорохинь— Хойто мүльһэтэ далай боложо, мүнөө хүрэтэр мүнхэрөө һэн гэлэй.

Дулаанай эзэн дураа гутан, уурлапандаа тэрэ бухын түхэреэн дүрбэн турууе хаха сабшажархёо һэн ха. Тиигэжэл үхэр аса туруутай болоһон юм гэхэ.

Тэрэ хоёр ехэ хүсэн тэнсэжэ, жэл сагаа жэгдэхэн хубаажа, халуун хүйтэниие ээлжээгээр ээлдэг болоо. Хүйтэнэй эзэн үбэлэй сагые, дулаанай эзэн зунай сагые абаа һэн ха. Тэрэ сэһэнһээ хойшо үбэлдөө хүйтэн, зундаа дулаан байдаг болоо юм һэн гэлэй.

Б-М. ДЫШИНОВ.

Редактор Р. Б. ГАРМА...

Манай адрес, тел...

Индекс: 670000, ... Удэ, ул. Ленина, ... фоны: редактор... приемная—2-54-... дактора—2-68-08, ... дактора—2-62-62, ... ретаря—2-50-52, ... ат—2-66-76. ... тийной жизни—2-... ского ... 2-63-86, пропаган... гации—2-56-23, ... ности и строите... 2-61-35, советс... тельства и быта... культуры и школ... писем и сельскор... информации ... щественных ... 2-56-62 ... 2 37 63 ... 2 35 95